

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

« TASDIQLAYMAN »

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

R.G'. Jumayev

31. yanvar 2025y.

« KELISHILDI »

O'quv-uslubiy departament

boshlig'i S.S. Davlatov

« 31 » yanvar 2025-yil

« KELISHILDI »

Filologiya fakulteti

dekani Q.R. To'xsanov

« 31 » yanvar 2025-yil

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari uchun

Yakuniy davlat attestatsiyasi imtihon

DASTURI

Buxoro – 2025

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) ta'lim yo'nalishi

Tuzuvchilar: D.Z.Rajabov – O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri v.v.b.,

f.f.d, professor

Kilichev B.E. – O'zbek tili va jurnalistika kafedrası mudiri v.v.b., f.f.d, professor

Tag'ribchilar: G'Abuzalova M.O. – O'zbek tili va jurnalistika kafedrası

professori, f.f.d.

O'rag'eva D.S. – O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, f.f.d.

Mazkur dastur asosida bitiruvchining mutaxassislik fanlaridan egallagan bilim, malaka va ko'nikma darajalari DTS talablari doirasida kompleks tarzida baholalanadi.

BuzDU filologiya fakulteti dekani:

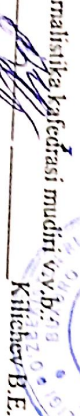
2025 yil "

O.R. Iskandar

"O'zbek tili va jurnalistika kafedrası mudiri v.v.b."

2025 yil "

Kilichev B.E.

O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri v.v.b., f.f.d, professor :

2025 yil "

D.Z. Rajabov

KIRISH

Dasturning maqsadi – bakalavriant ta'lim yo'nalishida talabalarining ilmiy va pedagogik faoliyatini egallagan darajasini aniqlash. Dasturning vazifasi – bakalavriyat ta'lim yo'nalishida talabalarining ta'lim yo'nalishi malaka talablarini o'zlashtirganliklari darajasini aniqlashga qaratilgan. Mazkur suhbat sinovlari dasturi talabgonlarning quyidagi yo'nalishlar bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan savollarni o'z ichiga oladi:

- O'zbek mumtoz adabiyoti;
- Yangi o'zbek adabiyoti;
- Hozirgi o'zbek adabiy tili;
- Lingvistik tahlilni amalga oshirish.

PEDAGOGIK KOMPETENTLIK

Pedagogik-psixologik tayyorgarlik

Ta'lim-tarbiya jarayonida qo'llaniladigan o'qitish shakllari, o'qitish metodlari va vositalari. Talaba shaxsini o'rganishning psixodiagnostik metodlari.

Ta'lim mazmuni, metodlari, vositalari va shakllarining uzviyligini ta'minlash.

Mashg'ulotlarni tashkil qilish va o'tkazish mahorati

Seminar, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlariga qo'yiladigan didaktik talablar.

Mashg'ulotlarni kuratish va tahlil qilish metodikasi.

O'qitishning zamonaviy usullaridan, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan, multimediya ta'lim resurslaridan foydalanish.

Mustaqil va ijodiy ishlarni tashkil etish

Talabalarda mustaqil va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini tarkib topshirishning ijtimoiy-pedagogik zarurati.

Masofaviy va virtual ta'lim olish.

O'z-o'zini kasbiy rivojlantirish

Fanlar turkumini ilmiy-nazariy jihatdan o'zlashtirish, ilmiy bilishga doir g'oyalar, nazariyalar, qonuniyatlarning mazmun-mohiyati, rivojlanish tarixi.

MA'NAVY-AXLOQIY QADRIYATLAR

Istiqol, islohotlar, ma'naviyat tushunchalari.

Milliy-ma'naviy tiklanish konsepsiyasi.

Milliy mustaqillik mafkurasi asoslari.

Ilmiy etika (ilmiy halollik) tamoyillari.

Ilmiy baxs tushunchasi.

Yuksak ma'naviyatli shaxs. Ma'naviy barkamollik. Ma'naviy barkamol inson.

Mafkuraviy immunitet. Diniy aqidaparastlik. Ma'naviy tahdid. G'oyaviy tahdid.

Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishda ilmiy-nazariy, ma'naviy-ma'rifiy, madaniy qadriyatlardan samarali foydalanish.

Ta'lim jarayonida tarbiyalashning didaktik omillari

O'qitish jarayonida talabalar ongiga milliy g'oyani singdirishning mazmuni, vositalari, metodlari va shakllari.

Derivatsion morfemaning turlari. Grammatik morfemaning turlari: lug'aviy shakl hosil qiluvchi morfemalar, sintaktik shakl hosil qiluvchi morfemalar. Morfemalarda shakl va ma'no munosabatlari. Morfema lisoniy imkoniyatlarining nutqiy voqelanishi, unga ta'sir qiluvchi lisoniy (leksik, sintaktik) va nolisoniy (nutqiy vaziyat sharoit, shaxsiy sifatlar va b.) omillar hamkorligi.

O'zbek tili derivatsiyasi va so'z yasashi. So'z yasash qolipi. So'z yasash qolipi U'N'IS, yasama so'z AHVO sifatida. So'z yasash qolipining turlari: umumli va umumsiz, mahsuldor va kamahsul qoliplar. Yasama so'zlarning xususiyatlari, tiplari va turlari. Yasama so'z nutqiy, yasalgan so'z lisoniy hodisa ekanligi. Yasama so'z taraqqiyotida ixtisoslashish, soddalashtirish, tublashish hodisalari. So'z turkumlarida yasash va yasama so'zlarning leksemalashishi. So'z turkumlarining ko'chishi. So'z turkumlarida transpozitsiya, konversiya va polifunksionallik. Morfonologiya. Lisoniy morfonologik alternatsiyalar. Morfema – morfonologiyaning tili birliigi sifatida.

Morfologiya

Grammatikaning tarkibiy qismlari. Morfologiya, grammatik shakllangan so'z uning birliigi sifatida. O'zbek tilida leksemani grammatik shakllantiruvchi vosita va uning turlari. Grammatik ma'no, uning turlari: morfologik va sintaktik ma'no, umumiy, oraliq va xususiy grammatik ma'no, kategorial, yondosh va hamroh ma'no, ularning xususiyatlari va turlari.

O'zbek tili grammatik (morfoloqik) kategoriyalari va ularning turlari: lug'aviy shakl hosil qiluvchi kategoriyalar, lug'aviy-sintaktik shakl hosil qiluvchi kategoriyalar, sintaktik shakl hosil qiluvchi kategoriyalar. Grammatik shakl lisoniy imkoniyatlarining nutqiy voqelanishi, unga ta'sir qiluvchi lisoniy (leksik, sintaktik) va nolisoniy (nutqiy vaziyat, sharoit, shaxsiy sifatlar va b.) omillar hamkorligi.

O'zbek tilida so'z turkumlari. So'zlarni turkumlash tamoyillari, tasnif asoslari. Mustaqil so'z turkumlari, ularning o'rganilish tarixiga shart. Mustaqil so'z turkumlarining xususiyatlari, tiplari: o'zgaruvchi va o'zgarmas turkumlar, g'ayrioddiy ma'noli turkumlar (olmosh, taqjild). Mustaqil so'z turkumlari tartibi.

Fe'l. Fe'lning mustaqil so'z turkumi sifatidagi umumiy grammatik xususiyatlari. Fe'lning umumiy grammatik ma'nosi. Fe'lning lug'aviy-grammatik guruhlari. O'timli va o'timsiz fe'llar. Fe'lning nutqdagi turlari: tushlangan va tushlamagan ko'rinishlari; tuzilish turlari, to'liqsiz fe'llarning so'z turkumlari sistemasidagi o'rni.

Fe'lning tasniflovchi kategoriyalari. Nisbat kategoriyasi va uning shakllari tizimi. Nisbat kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi ularning substansial mohiyati sifatida. Nisbat kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar hamkorligi. Bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi ularning substansial mohiyati sifatida. Bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasining tasdiq-inkor kategoriyasiga munosabati. Bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar munosabati.

Fe'lning o'zgalovchi kategoriyasi va uning shakllari: sifatosh, ravishdosh, harakat nomi. O'zgalovchi kategoriya va shakllari umumiy grammatik ma'nosi ularning

substansial mohiyati sifatida. Bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar munosabati.

Fe'lning harakat tarzi kategoriyasi murakkab tarkibli kategoriya sifatida. [Ravishdosh+ko'makchi fe'l] harakat tarzi kategoriyasi shakli sifatida. Harakat tarzi kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi. Harakat tarzi kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar munosabati.

Fe'lning nokategorial shakllari tizimi.

Ot va uning o'rganilish tarixi. O'ning mustaqil so'z turkumi sifatidagi umumiy grammatik xususiyatlari. O'ning umumiy grammatik ma'nosi. O'ning lug'aviy-grammatik guruhlari.

O'ning tasniflovchi kategoriyasi. Son kategoriyasi va uning shakllari. Son kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi. Son kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar munosabati.

O'ning nokategorial shakllari.

Sifat va uning o'rganilish tarixi. Sifatning mustaqil so'z turkumi sifatidagi umumiy grammatik xususiyatlari. Sifatning lug'aviy-grammatik guruhlari. Asliy va nisbiy sifatlar.

Daraja sifatning tasniflovchi kategoriyasi sifatida. Daraja kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillarining uyg'unlashuvi.

Sifatning nokategorial shakllari: kuchaytirma va ozaytirma shakllari.

Son va uning o'rganilish tarixi. Sonning mustaqil so'z turkumi sifatidagi umumiy grammatik xususiyatlari. Sonning lug'aviy-grammatik guruhlari va tasniflanishi. Son grammatik shakllarining lug'aviy ma'noga ta'sir qilish imkoniyatlari. Son shakllari umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillarining uyg'unlashuvi. Numerativlar. Numerativni birlukvlarning qoliplari.

Ravish va uning o'rganilish tarixi. Ravishning mustaqil so'z turkumi sifatidagi o'ziga xos grammatik xususiyatlari. O'zgarimaslik ravishning grammatik belgisi sifatida. Ravishning lug'aviy-grammatik guruhlari.

Taqjild va uning o'rganilish tarixi. Taqjildning mustaqil so'z turkumi sifatidagi o'ziga xos grammatik xususiyatlari. O'zgarimaslik taqjildning grammatik belgisi sifatida. Taqjildning lug'aviy-grammatik guruhlari.

Olmosh va uning o'rganilish tarixi. Olmoshning o'ziga xos ishoraviy (deyktik) tabiati, mustaqil so'z turkumi sifatidagi o'ziga xos grammatik xususiyatlari. Olmoshlarining ma'ndagi o'rni. Sintaktik imkoniyatlari.

Sintaktik shakl hosil qiluvchi kategoriyalar va ularning turlari: egalik, kelishik va kesimlik kategoriyasi. Ularning umumturkumiy va sintiktik vazifa uchun xoslangan kategoriyalar ekanligi.

Egalik kategoriyasi va uning shakllari paradigmasi. Egalik kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi. Egalik kategoriyasining turli mustaqil so'z turkumlarida qo'llanish xususiyatlari. Egalik kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nutqiy voqelanishida lisoniy va nolisoniy omillar hamkorligi.

Kelishik kategoriyasi va uning shakllari paradigmasi. Kelishik kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi. Kelishik kategoriyasining turli mustaqil so'z turkumlarida qo'llanish xususiyatlari. Kelishik kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nuqtaiy voqelanishida lisoniy va nollisoniy omillar hamkorligi.

Kesimlik murakkab tarkibli kategoriya sifatida. Kesimlik kategoriyasining tarkibi (shaxs-son, zamon, tasdiq/inkor, modallik kategoriyalari), uning shakllari paradigmasi. Shaxs-son kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nolari. Zamon kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nolari. Tasdiq-inkor kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nolari.

Kesimlik kategoriyasi va shakllarining umumiy grammatik ma'nosi. Kesimlik kategoriyasining turli mustaqil so'z turkumlarida qo'llanish xususiyatlari. Kesimlik kategoriyasi umumiy grammatik ma'nosining nuqtaiy voqelanishida lisoniy va nollisoniy omillar hamkorligi. Bog'lama.

Yordamchi so'zlar va ularning turlari: ko'makchi, bog'lovchi, yuklama.

Ko'makchi, uning o'rganilish tarixi, xususiyatlari, tiplari va turlari. Ko'makchi lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar hamkorligi.

Bog'lovchi, uning o'rganilish tarixi, xususiyatlari, tiplari va turlari. Bog'lovchi lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati.

Yuklama, uning o'rganilish tarixi, xususiyatlari, tiplari va turlari. Yuklama lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar uyg'unligi.

So'z-gaplar, ularning o'rganilish tarixi, xususiyatlari, tiplari va turlari. So'z-gaplar lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati.

Sintaksis

Sintaksis va uning o'rganilish predmeti. Sintaktik birliklar: so'z birligmasi va gap. O'zbek tilida lisoniy sintaktik qolip va uning turlari: so'z birligmasi qoliplari va gap qoliplari, ularning qurilish xususiyatlari.

Valentlik, uning tilidagi mohiyati. Valentlik va sintaktik aloqa UMIS va AHVO dialektikasining sintaktik sahdagi voqelanishi sifatida.

Erkin birligmaslar va uning turlari. So'z birligmasi, uning xususiyatlari, tarkibi, tiplari va turlari, yondosh hodisalarga munosabati. So'z birligmasi lisoniy sintaktik qolipning nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati. So'z birligmasi qoliplarida erkin birligmasi omillari: ma'noviy, shakliy va joylashuv omillari. So'z birligmasida tobe aloqaning turlari: moslashuv, boshqaruv, bitishuv aloqalari.

Gap va uning qurilish turlari. Soddaga gap, uning lisoniy va nuqtaiy xususiyatlari. Soddaga gap qolipi va uning turlari. Soddaga gapning lisoniy belgilar asosidagi turlari: yig'iq va yoyliq gap, bir bosh bo'lakli va ikki bosh bo'lakli gap. Soddaga gap qoliplari. Gap bo'laklari. Gap bo'laklarida darajalanish (kesim – ega – hol – to'ldiruvchi – aniqlovchi). Gap markazi. Gap va so'z kengaytiruvchilari.

Kesim – gap markazi va uning uyushtiruvchisi. Kesimning turlari: mustaqil va nomustaqil kesim, soddaga va murakkab kesim. Fe'l kesim va ism kesim. Fe'l kesim, unda kesimlik kategoriyasining voqelanish imkoniyatlari kengligi. Fe'l kesimning

tuzilish turlari va ko'rinishlari. Ism kesim, uning grammatik shakli, ifodalanishi. Bog'lama, uning ko'rinishlari. Ism kesim, unda kesimlik kategoriyasining voqelanish xususiyatlari. Fe'l kesimning tuzilish turlari va ko'rinishlari.

Ega, uning gap qurilishidagi o'rni. Egali va egasiz gaplar. Eganing ifodalanishi.

Hol, uning gap qurilishidagi o'rni, ma'noviy turlari, ifodalanishi.

To'ldiruvchi, uning gap qurilishida so'z kengaytiruvchisi sifatidagi o'rni, ifodalanishi. To'ldiruvchilarning turlari.

Aniqlovchi, uning gap qurilishidagi o'rni, ifodalanishi. Aniqlovchining turlari.

Soddaga gapning murakkablashuvi: gapning ajratilgan bo'laklari, uyushtiruvchi bo'laklar, undalma, kirish va kiritma kengaytiruvchilar.

Soddaga gap lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati.

Qo'shma gap. Qo'shma gap tasnifi asoslari. Qo'shma gapning qurilishiga ko'ra tasnifi: teng munosabati, tobe munosabati, mutanosib munosabati qo'shma gaplar. Qo'shma gapning tarkibidagi bog'lovchi vositalariga ko'ra tasnifi: faqat ohang vositasida, yuklamalar vositasida, teng bog'lovchilar vositasida, ergashtiruvchi bog'lovchilar vositasida, nisbiy so'zlar vositasida bog'langan qo'shma gap.

Qo'shma gapning tarkibiy qismlari orasidagi ma'noviy munosabatlarga ko'ra turlari: qismlari payt, o'rin, sabab, birin-ketinlik, bir vaqtdalik, izohlash, qiyoslash va b. ma'noviy munosabalar asosida bog'langan qo'shma gaplar. Qo'shma gapning qismlari orasidagi funksional munosabatlarga ko'ra turlari: kesim tobe gapli, ega tobe gapli, hol tobe gapli, to'ldiruvchi tobe gapli, aniqlovchi tobe gapli qo'shma gap. Qo'shma gap tarkibiy qismlarining irrealikka munosabatiga ko'ra tasnifi.

Murakkab qo'shma gap. Murakkab qo'shma gaplarda sintaktik aloqa turlari.

Qo'shma gap lisoniy imkoniyatlarining nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati.

O'zga gapli qurilmalar, ularning turlari, lisoniy xususiyatlari, nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar hamkorligi.

Uyushgan gap, uning soddaga va qo'shma gap oraliqida tutgan o'rni. Uyushgan gapning lisoniy-sintaktik qolipi, turlari, nuqtaiy voqelanishi, unda lisoniy va nollisoniy omillar munosabati.

«HOZIRGI O'ZBEK TIL» nazariy savollari

1. Kategoriya tushunchasi. Grammatik kategoriya ko'rinishlari va ularning tasnifi.
2. Leksemalarni ma'noviy, morfologik, sintaktik tabiatiga ko'ra guruhlash.
3. So'z turkumlari va ularning tasnifi masalasi.
4. Fe'l. Uning umumiy grammatik ma'nosi. Fe'l valentligi.
5. Fe'l yasalihi. Ularning yasalihi qoliplari
6. Fe'llarni tasniiflovchi kategoriyalar
7. Grammatik shakl va grammatik ma'no.
8. Ism so'zlar va ularning xususiyatlari.

9. Grammatik ma'no ifodalash usullari.
10. Grammatik kategoriyalarni tasniflash asoslari
11. UMIS va AHVOning lisoniy tizimida voqelanishi
12. Til, lison va nutq munosabati,
13. Til sathlari va birliklari
14. Til sathlari va birliklari.
15. Paradigmatik munosabat, sintagmatik munosabat, ularning xususiyatlari
16. O'zbek tili tizimida lisoniy ziddiyatning turlari.
17. O'zbek tili fonetikasi va fonologiyasi tushunchalari.
18. Fonetikaning turlari, ularning maqsad va vazifalari haqida ma'lumot bering.
19. O'zbek nutq tovushlarining fizik-akustik aspekti haqida ma'lumot bering
20. O'zbek nutq tovushlarining anatomik-fiziologik aspekti.
21. Fonetikaning lingvistik-funksional aspekti haqida ma'lumot bering.
22. Fonetikaning obyekt haqida gapiring.
23. Fonetikaning haqida gapiring.
24. Segment birliklari haqida gapiring.
25. Supersiyament birliklari haqida gapiring.
26. Tilning tovush tomoni ancha murakkab sanaladi. Til tovushlarining necha tomoni mavjud?
27. Fonema va tovush haqida gapiring.
28. Uni fonemalar paradigmatasi va unilarning asosiy belgilari haqida gapiring
29. Undosh fonemalar paradigmatasi haqida gapiring.
30. Fonema va tovush munosabati, unda lison va nutq munosabatining aks etishini tushuntiring
31. Uni fonemalar va ularning substansial xususiyatlari, uni fonemalarni tasniflash asoslarini keltiring
32. Undosh fonemalar va ularning substansial xususiyatlari, undosh fonemalarni tasniflash asoslarini keltiring.
33. Fonemalarning variantlashuvi haqida gapiring.
34. Kombinator-pozitsion o'zgarish haqida gapiring
35. Fonologik tizimning tarixiy taraqqiyotida sodir bo'ladigan divergensiya va konvergensiya nazariyalarni kim ishlab chiqqan?
36. Artikulyatsiya usuliga ko'ra undosh fonemalarning guruhlanishi qaysi qatorida to'g'ri ko'rsatilgan?
37. Sonantlar shovqinlardan qanday farqlanadi?
38. Fonemalarning majburiy o'ttenkalarni tushuntiring
39. Fonemalarning fakulativ o'ttenkalarni tushuntiring.
40. Fonologik oppozitsiya to'g'ri ta'riflangan
41. Morfonologiya haqida gapiring.
42. Morfona haqida gapiring
43. So'z va bo'g'in tuzilishi haqida gapiring
44. So'z va morfona variatsiyasi haqida gapiring.
45. Kompozitsion derevasiya va analitik shakl yasashidagi morfona haqida gapiring

46. Reduplikatsiya jarayonidagi o'zgarish haqida gapiring.
47. Leksikologiya haqida tushuncha bering
48. Leksikologiyaning turlari haqida ma'lumot bering
49. Leksik sah, uning xususiyatlari va birligi haqida ma'lumot bering.
50. Leksena va so'z, ularning xususiyatlarini tushuntiring.
51. Leksenaning ikki plani haqida ma'lumot bering.
52. Leksenaning shakli tomoni qanday atamalar bilan nomlanadi?
53. Leksenaning mazmun tomoni uchun qanday atamalar qo'llanadi?
54. Leksik ma'no va semema atamasining munosabati haqida tushuntiring
55. Leksenaning semantik strukturasi deyilganda nima nazarda tutiladi
56. Semenaning strukturasi nimalardan iborat?
57. Leksenaning ongda paradigmatik va sintakmatik asosda yashashini izohlang
58. Semema va nutqiy ma'no nima
59. Uzun va okkazyonal ma'no.
60. Semema va uning xususiyatlari haqida gapiring.
61. Semema va uning xususiyatlari haqida gapiring
62. Semema va uning xususiyatlari haqida gapiring.
63. Semenaning turlari haqida gapiring.
64. Semenaning tarkibi qanday tuzilgan
65. Semema semalarning asosiy tiplari M.Mitrojev talqinida qanday berilgan
66. Semema turlarining Sh.Rahmatullayev asarlarida qanday yoritilgan
67. Boshqa adabiyotlarda semalar tasnifining yoritilishi haqida gapiring
68. Semema haqida ma'lumot bering
69. Semalarning ma'no xususiyatiga ko'ra qanday turlari mavjud?
70. Denotativ semema deb nimaga aytiladi
71. Harakat tarzi shakllari paradigmatasi. Ularning hosil bo'lish usullari.
72. So'z-gaplar. Ularning morfoloqik tabiati.
73. Taqrid so'zlar turkumi.
74. So'zlarning sintaktik (aloga-munosabat) shakllari. Egalik kategoriyasi
75. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida so'z turkumlari va ularning tasnifi.
76. O'zbek tilshunosligida ravish so'z turkumining o'rganilishi
77. Son so'z turkumi. Sonning lug'aviy ma'no guruhlari.
78. So'z yasash qollipi. Yasalgan va yasama so'z xususida.
79. Kesimlik kategoriyasi
80. "Devonu lug'tut turk" asarining grammatika bo'limi haqida nimalar bilasiz?
81. XX asr o'zbek lug'atchiligi yutuqlari va nuqumolari. Terminologik leksikografya.
82. Umumiy va xususiy (maxsus) lug'atlar qanday farqlanadi?
83. Elektron lug'atlar borasidagi yutuq va kamchiliklar haqida nimalar ayta olasiz?
84. Eski va amaldagi izohli lug'atlar haqida nimalar bilasiz?
85. Lison va nutq munosabatiga dialektikaning qaysi kategoriyalari asosida yondashiladi?

86. Til va nuqqa hodisalarini ilk bor farqlab yondashish tilshunoslikda qachon va qaysi olimlar ta'limotida shakllangan
- 87.. "Munosabat" tushunchasiga ta'rif bering
- 88.. Umumiy va xususiy fonetikaning bir-biridan farqli tomonlari nimada?
- 89.. Morfonologiya sathi haqida ma'lumot bering.
90. Lekssema atamasining ma'nosini ochib bering. Lekssemaga barcha tillar uchun bir xil ta'rif berib bo'ladimi
91. Lekssemalar jamiyat a'zosi ongida qanday munosabatlarda yashaydi
- 92.. Jahon leksikografyasidan qanday manbalarni va qaysi leksikograf olimlarni bilasiz?
93. Til - nuqqa zidlanishi asosida umumiylik- xususiylik, imkoniyat -voqelik dialektik munosabatining morfoloqik sahda namoyon bo'lishi.
- 94.. [W P_m] qolipi qanday hosil qilingan? [W P_m] chizmasi qanday gaplarda reallashadi?
- 95.. Nuqqa voqelanish tushunchasi nima? Morfoloqiya grammatikaning qanday sathi
- 96.. Paradigmatik (guruhlantirish) munosabati haqidagi tushunchangizni misollar bilan izohlang. Sintagmatik (qatorlantirish) munosabati nima?
97. Tillarni tasniflashning ahamiyati nimada? Tillar qarindoshligi va asos til deganda nimani tushunasiz?
- 98.. A. Shleyxer qarashlarini sharhlab bering. Morfoloqik klassifikatsiya asoslari haqida tushuncha bering.
99. Agg'yutinativ va flektiv tillarning o'zaro zid jihatlarni tasniflang. Amorf til nima?
100. Analitik va sintetik tillarni ajratish nimaga asoslanadi?
101. SBLSQi qanday aniqlanadi?
102. [W^{qk} - W^{ek}] = SBLSQi qanday mohiyatni umumlashtiradi? Uning hosilari va ma'nolarini izohlab bering.
103. [k^k - F] = SB qolipi va ko'rinishlari orasidagi aloqadorlikni qanday ifodalagan bo'lardingiz? Qanday grafik organayzerdan foydalanish mumkin?
104. [k^k - F] = SB qolipi va ko'rinishlari orasidagi aloqadorlikni qanday ifodalagan bo'lardingiz? Qanday grafik organayzerdan foydalanish mumkin?
105. SBLSQi qanday vazifa bajaradi? Ularni nima uchun o'rganish lozim?
106. SBlari qayerda, qanday, qaysi vaziyatda, qay darajada, qay maqsadda va nima uchun qo'llanadi
107. SBlari haqida nimalarni bilib oldingiz? Bilganlaringizni tezislarda ifodalang
108. Qanday vositalar sintaktik aloqani yuzaga chiqaradi?
109. Lingvistik valentlik va kimyoviy valentlikni qiyoslang.
110. Birkuvchanlik va uning tuqlari haqida ma'lumot bering.
111. Ma'noviy birkuvchanlik haqida ma'lumot bering.
112. Sintaktik valentlik haqida ma'lumot bering.
113. Morfoloqik birkuvchanlikni dalillar asosida tushuntiring.
114. Nuqqa SB deganda nima tushuniladi?

115. Gap LSQini tiklash qanday amalga oshiriladi?
116. Gap LSQni nimaga xizmat qiladi?
117. Muayyan gaplar LSQ hosilari ekanligini isbotlang.
118. So'z va gap kengaytiruvchilari haqida ma'lumot bering.
119. Sodda gapning maksimal qolipini keltirib chiqaring.
120. Lekssema va uning serqirralik tabiati. So'zlarni turkumlarga ajratish tamoyillari.
121. Ikki tarkibli sodda gaplarning ilsoniy xususiyatlari.
122. Mutanosib bog'lanishi qo'shma gaplar.
123. Bog'lovchining turlari va vazifasini tavsiflang.
124. I~F] = SB LSQning mohiyati va nuqqa voqelanishi.
125. Teng aloqa. Teng aloqaning yuzaga chiqish o'rinlari.
126. Sodda gapning eng kichik qurilish qolipini tavsiflab bering.
127. Yordamchi so'zlarning sintaktik aloqani shakllantirishini tavsiflang.
128. Birkuvchanlik (valentlik) nima?
129. O'zlashtirma gap. Uning o'ziga xos xususiyatlarini tavsiflang.

«HOZIRGI O'ZBEK TILI» amaliy savollari

1. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Yatani! Sen bizga qanchalar qadri va yaqinсан. Bir hovuch tuprog'ing ko'zimdum. Sendan yiroq ketishni, sendan qytilishni istamaymiz
2. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Quyoshi otash kabi ularni yondirardi. Ular tashnalikdan qiyvalib qadamda qadam umidsizlanib borishardi...
3. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Olamning buyukligi faqat uning cheksizligida emas, balki cheksiz rang-baranglikda, -- deydiyar allomalar.
4. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Darhaqiqat, ana shu cheksiz rang-baranglikda borligining butun jozibasini yashirinadi-yu, si'-u sinoati, serqiqqaligi, murakkabligi va betakrorligi mujassamlanadi ("Yatan tuyg'usi" kitobidan).
6. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Inson esa olamaro olamdir, uning idroki, tafakkur kuchi va tuyg'ularining jo'shqinligi oldida tashqi olam rangsiz va bema'joldir.
7. Gapni morfoloqik tahlil qiling.
Darvoqe, inson yaralibtki, hamisha olamni anglashga, dunyoning tuyfa xil mo'jizalarini bilishga intiladi. ("Yatan tuyg'usi" kitobidan).
8. Gapni morfoloqik tahlil qiling.

Insonning barcha sevinch-*u* shodliklari, qayg'*u*-izitroblari, turmush tashvishlarini qamrab olgan ichki dunyosi tashqi olam bilan chambarchas bog'liqdir. ("Valan uyg'usi" kitobidan).

9. Gapni morfologik tahlil qiling.
Kambag'al bo'yog'chi oilasida olinchi farzand bo'lib tug'ilgan Anvar bolaligidan og'ir turmush girdobiga tushadi (A.Qodiriy: "Me'robdan chayon").

10. Gapni morfologik tahlil qiling.
Uch yoshida otasidan, yetti yoshida onasidan ayriladi. Opasi Nodiraning urinishlari bilan Solih Mahdum maktabida tahsil ko'ra boshlaydi (A.Qodiriy: "Me'robdan chayon").

11. Gapni morfologik tahlil qiling.
O'ni ikki yoshga yetganda, Nodiraning xonadonida yashash ham og'irlashib, u mahdumga farzandlikka beriladi (A.Qodiriy: Me'robdan chayon).

12. Gapni morfologik tahlil qiling.
Bechora qizning yaragi yoproqdek qalirardi, chunki u bu ishi bilan atasining ra'yiga qarshi borgan va shu harakati bilan atasini qo'rig'itishni istardi. Biroq shu bilan birga, onasining ham ra'yiga qarshi borgan edi (M.Kozimiy: "Qo'riqinchi Te'ror").

13. Gapni morfologik tahlil qiling.
Maktabdosh do'sti Nasim tugayti uning saroyda amaldor bo'lib ishlaydigan otasi bilan yaqinlashadi va bu odam Anvarni saroyga mirza sifatida ishga oladi.

14. Gapni morfologik tahlil qiling.
Navro'z — Sharq mamlakatlarning umumxalq bayrami: "Navro'z" forscha so'z bo'lib, "yangi kun" degan ma'noni anglatadi. 21-mart — kecha va kunduz tenglashadigan kun... (H.Mahkamov: Axiq - odob saboqlari).

15. Gapni morfologik tahlil qiling.
L.N.Tolstoy: "Maishiy turmushga bag'ishlangan barcha asarlar, roman bo'ladimi, qissalari yuqsona bo'ladimi voqealar rivojlanib borib u bilan tugaydi. Hayotda esa aksincha hamma voqealar undan keyin boshlanadi" - degan.

16. Gapni morfologik tahlil qiling.
O'z lafzida turish xalqimizning urf-odatlaridandir. Lafz egasi bo'lgan kishida insoniylik kuchli bo'ladi. U axloq-odobi bo'lib yaxshilik sari yetaklaydi (N.Mahkamov: Axiq - odob saboqlari).

17. Gapni morfologik tahlil qiling.
Lafzida turmaydigan, va dasini bajarmaydigan kimsalarga nisbatan lafzi yo'q, chin so'zli, ahldida turadigan, va dasining ustidan chiqadiganlar uchun lafzi halol iborasi qo'llaniladi (H.Mahkamov: Axiq - odob saboqlari).

18. Gapni morfologik tahlil qiling.
Ular hayotiy zarurat tugayti paydo bo'lgan va xalqning turmush tarzi, rihiyati, ma'naviy dunyosi, orzu istaklarini fjoda etib, jamiyatning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga katta ta'sir qiladi (H.Mahkamov: Axiq-odob saboqlari).

19. Gapni morfologik tahlil qiling.

Do'stlik — islom dinining xalqlar o'rtasida tinchlik, do'stlik va o'zaro hamkorlik munosabatlari o'rnatish haqidagi o'zining misisiz hayotiyligi bilan kishi qalbidan chiqur joy oladi

20. Gapni morfologik tahlil qiling.
Insonning barcha sevinch-*u* shodliklari, qayg'*u*-izitroblari, turmush tashvishlarini qamrab olgan ichki dunyosi tashqi olam bilan chambarchas bog'liqdir. ("Valan uyg'usi" kitobidan).

21. Gapni morfologik tahlil qiling.
Boshqalarning baxr-saadatini ko'rolmagan hasadg'o'y kishi doimo qayg'*u*, alarning asrida bo'ladi.

22. Gapni morfologik tahlil qiling.
Do'konkor o'sha matoni topgunga qadar oldimga 20 tacha o'ramdagi matoni to'ki b soldi.

23. Gapni leksik tahlil qiling.
Rasm-rusm bo'yicha dasladki ma'umollarni so'rab,yozib olgach, so'ngira asosiy mudalaga ko'chdi

24. Gapni morfologik tahlil qiling.
Derazanning oldida bir tup o'rik oppoq bo'lib gulladi.

25. Gapni morfologik tahlil qiling.
Unda yo'ining uyog'iga o'isangiz, huv anavi do'konda ham shu gazlanalar bor. O'sha yerdan sotib oling.

26. Gapni fonetik tahlil qiling.
Uzoq vaqt ichida mayyor Soltyev ularning kimligini, qamqxonalarda beamon o'tirishganini anqladi.

27. Gapni morfologik tahlil qiling.
Ularni qochqoldardan biri ekanligini anglatdim. Yuraklari ezilib yig'layotgan ona va yarimjon qizchaniing ko'zida dunyoning asl siyrati, alam va oxirat so'roqlari jam bo'lgan edi go'yo...

28. Gapni leksik tahlil qiling.
-Bizning kasbda xalo qilishga haqqimiz yo'q. Ammo boshqa hamma kasb xalo qilgila o'rganiladi-ku, to'g'rimi? — kuyinib so'radi sapyor.

-To'g'ri, - deb javob berdi jarroh...
29. Gapni morfologik tahlil qiling.
Insonning barcha sevinch-*u* shodliklari, qayg'*u*-izitroblari, turmush tashvishlarini qamrab olgan ichki dunyosi tashqi olam bilan chambarchas bog'liqdir. ("Valan uyg'usi" kitobidan)

30. Gapni morfologik tahlil qiling.
Bu savol jinda qadimiy va insonni bir lahza bo'lsa-da o'ylashga, qiyb hissiyollarni bir bora bo'lsa-da tuyishga majbur qiluvchi bir savol.

31. Gapni morfologik tahlil qiling.
Kechqurun yarim kosa mastavani onasining qistovi bilan ichgach, baadamga issiqlik yugurdi

32. Gapni morfologik tahlil qiling.

Zebixon barmog' izlari tushishi mumkin bo'lgan joylarni yana bir karra arigach, uydan chiqdi

33. Gapni morfologik tahlil qiling

Yatan ma'naviyat va madaniyat, fan, adabiyot va san'at o'chog'i hamda bulog'idir. Inson uchun Vatandan yuksakroq boylik yo'q.

34. Gapni sintaktik tahlil qiling

Imon-diyonadan gap ketganda, arvalo ko'z o'ngimizda mo'ziy gvardlamadi. Imonni, diyonatni riklamay turib, istiqloli istiqbolli buyuk Vatanni yaratolmaymiz.

35. Gapni sintaktik tahlil qiling

Yatan tuyg'usi har kimning qoniga ona allasi, bolalikda eshingan she'r, go'shiqlar bilan kiradi. Vatamparvarlik tuyg'usi go'daklikdan boshlab shakllansa, u so'nggi nafaqagacha bog'iy bo'ladi.

36. Gapni morfologik tahlil qiling

Yatan va Vatamparvarlik hissini, millat hissini har bir o'zbek fiqarosi chingur anglashi, qaytqsa o'zbekistonlik bo'lganidan, shu yuriga daxldorligidan faxrlanishi lazim.

37. Gapni morfologik tahlil qiling

Dizalog omon qolgan yolg'iz daraxt shoxida qizarib turgan bir dona shaqfoliga ko'zi tushgach sevinib ketibdi.

38. Gapni leksik tahlil qiling

Istiqol bergan eng katta boyliklardan birinchisi ana shu desak, aslo yangilishmagan bo'lami, -deh xalqimizning nechta asrlardan buyon yagona orzu - ona-Yatan sog'inchi bilan yashaganini juda to'g'ri ta'kidladilar

39. Gapni morfologik tahlil qiling

Insoniyat yaratilgandan beri adolatlarni qadrlab yashagan. Adolat bo'lgan joy gullab-yashagan, xalq erkin bo'lgan

40. Gapni leksik tahlil qiling

Musulmon kishi adolatlari bo'lishni eng kerakli xislatlardan deb hisoblaydi. Alloh ta'olo bandalarni adolatga, yaxshilikka va qarindoshlarga g'amxo'r, mehribon bo'lishiga buyuradi.

41. Gapni morfologik tahlil qiling

Adolat dinimizda ardoqlangan eng ulug' xislatlardan biri. Bandaning yaratgan zohiri tanib, unga bo'yusinishi, uning Allohga nisbatan qilgan adolatidir.

42. Gapni morfologik tahlil qiling

Ko'ripa-to'shakni tashlab yotgan Zebi bu hasratlarni tinglarkan, sho'rtlik onaning tog'day bardoshiga qoyil bo'lardi. (Cho'ipon)

43. Gapni sintaktik tahlil qiling

Til bilan birorning aybini qytirish oson, o'z tili bilan o'z aybini ayvadiganlar juda kam. (Cho'ipon)

44. Gapni sintaktik tahlil qiling

Shu bilan birga, dasturxonni nonsiz, qozoni issiqsiz qolmaydi. (Cho'ipon)

45. Gapni sintaktik tahlil qiling

Erdi onaga qo'shib qiz yig'lar, qizga qo'shib ona yig'lardi. (Cho'ipon)

46. Gapni sintaktik tahlil qiling

Maloyim qo'llarida ivib, suvga aylangandan keyin go'zal ko'zlarning supasida yonboshlashni mumcha yaxshi ko'rar ekan bu ko'kali! (Cho'ipon)

47. Gapni sintaktik tahlil qiling

Bir kuchi ovoz bo'lsa-yu, hovliga chiqib o'kirsa va xotin-xalaj bir nafaqagina jim bo'lsa. (Cho'ipon)

48. Gapni sintaktik tahlil qiling

Hali qorong'i tushib palovga dasturxon yozilgan ediki, tashqariga bir mehmon kirib keldi. (Cho'ipon)

49. Gapni sintaktik tahlil qiling

Faxridin ositib turgan pastki labini bir-ikki qimirlatib, bilagi bilan burmini arib berdi. (A.Q.)

50. Gapni sintaktik tahlil qiling

Yangi kelin kelgan kunning erasiga - xuddi nomusha chog'ida Umrisabbi yetib bordi. (Cho'ipon)

51. Gapni sintaktik tahlil qiling

Maryam masalasini Moskvada hal qilishga to'g'ri keladi. (Cho'ipon)

52. Gapni sintaktik tahlil qiling

Turobyon ikki kosa ichdi, xotini esa hamuz bir kosani yarimlatolmas edi. (A.Q.)

53. Gapni sintaktik tahlil qiling

Yashash uchun kurash borayotgan bo'lsa, odaltda, kuch bilan yengolmagan odamlar hiyla bilan yengadilar: bu juda tabiiy narsa. (Cho'ipon)

54. Gapni sintaktik tahlil qiling

Daraxtlarning bargi tiniq ko'k va ulardagi yong'ir tomchilari bo'ib borayotgan quyoshning qizg'ish nurida jivalanar edi. (A.Q.)

55. Gapni sintaktik tahlil qiling

Turg'unoy oxiri bosgan oyog'ini ko'ra olmay to'xtab, Mas'omning yelkasiga boshini qo'ydi va piq-piq yig'ladi. (A.Q.)

56. Gapni sintaktik tahlil qiling

Hozirgi tarbiyani olib shaxmatga urildi, shaxmatni olib tarbiyaga: ikkovining ham dabalasi chiqarildi. (A.Q.)

57. Gapni sintaktik tahlil qiling

Qobil bobo yalang bosh, yalang oyog, yaklakchan og'il eshigi yonida turib dag-dag' tiriyadi, tizzalari bukiilib-bukilib ketadi, ko'zlari jovdiraydi, hammaga qaraydi, ammo hech kimni ko'rmaydi. (A.Q.)

58. Gapni sintaktik tahlil qiling

Yolg'iz o'g'il Ibodn, sog'or o'g'il Ibodn qatliq sohib, ona boqadi. (T.M.)

59. Gapni sintaktik tahlil qiling

Domla Muradko'ja o'zining yurishi bilangina emas, boshga yana bir muncha sifatlari bilan ham o'rdakka o'xshardi. (A.Q.)

60. Gapni sintaktik tahlil qiling

Muradko'ja domlaga shunday kishi uchratdiki, unga o'qish uchun emas, faqat ishlash uchun shar'oi kerak. (A.Q.)

61. Gapni sintaktik tahlil qiling

Ertalab Saidiy Soraxonga mimadorchilik bildirmog'chi bo'lgan edi, ertalabki choyini, nima bo'lib, yana oqsoch olib chiqdi. (A.Q.)

62. Gapni leksik tahlil qiling

U vaqtlarda otam kosib, onam fikranchi edi.

63. Gapni morfem tahlil qiling

Avva-astarini ag'darib mohiyatiga nazar tashlasangiz.

64. Gapni morfem tahlil qiling. *Di shoda guruchni endi tuzlagan ham ediki, ichkaridan .Anvar chiqib keldi.*
65. Gapni morfem tahlil qiling. *Erdi men bir jumbog aytaman, sizdan javob kutaman.*
66. Gapni morfem tahlil qiling. *Bunda bulbul kitob o'qiydi. Bunda qurilar ipak to'qiydi.*
67. Gapni morfem tahlil qiling. *Birniqi mingga, mingniqi timganga.*
68. Gapni morfem tahlil qiling. *Bitamanki, sodda barmog'larining tilla uzuk taqmagani.*
69. Gapni morfem tahlil qiling. *Alpomish-u Rustanlar sizga yor, Ravshanbek va .Favzovlar maddakor bo'lsin.*
70. Gapni morfem tahlil qiling. *U baroqgosh, ko'zi chaqqachaygan, qfti burishgan edi.*
71. Gapni morfem tahlil qiling. *Bahor kelsa, bog'lar yashnaydi va sayilga chiqamiz.*
72. Gapni morfem tahlil qiling. *Ohani sevmaydigan odam odammi?*
73. . Gapni morfem tahlil qiling. *Uzoqdagi zalk'orli tog'lar xayolimni keldilar bosib...*
74. Gapni morfem tahlil qiling. *Buvamga (Namma band bo'lganligi uchun) men qarashib turadigan bo'ldim.*
75. Gapni morfem tahlil qiling. *Men sizga aytisam, bir kunda uch mahal shaharga qamashning o'zi bo'lmaydi.*
76. Gapni morfem tahlil qiling. *Yig'ilishga dadam, albatta, boradilar, balki, onam ham boradilar.*
77. Gapni morfem tahlil qiling. *Qarching ay changalim, senga yo'l bo'lsin.*
78. Gapni morfem tahlil qiling. *Kel, ey Furqan, suxamni muxtasar qil.*
79. Gapni morfem tahlil qiling. *Oq'ilon, oppog'ilon, oy'dinda yotganing qani?*
80. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling.
- O'z-bolasini qo'ng'iz "oppog'im", kirpi "yumsnog'im" degan ekan. (A.Q.)*
81. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *Yerdan gapirilsin! (T.M)*
82. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *U yangi kuch, qaynab turgan havas va maroq bilan yana yozish ishiga kirishadi. (A.Q.)*
83. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *Xanning javobi uch kungga qolmasdan kelishi kerak edi, bir og' oradan o'n kun o'zida hamki, kelmadu. (A.Q.)*
84. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *U faqat Mumixon to'g'risida so'zlar va o'zini olamida shundan boshqa o'yi. Yo'qday ko'rsatar edi. (A.Q.)*
85. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *Shunga erishmog'im kerakki, bu boyliklardan hamma bahramand bo'lsin.*
86. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *U chetga chiqib mudrab o'tirar ekan, bu gaplarning tugashini va Sharfning kelishini tilar edi. (A.Q.)*
87. Gapni leksik tahlil qiling. *Shumisi qiziqki, ularning ko'p odalari bir-biriga o'xshar edi.*
88. Paradigma nima? Misollar bilan izohlang. Sintagmatik aloqaning sintaktik aloqadan farqi nimada?

89. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *Iye, siz nega og'ichmadingiz? (A.Q.)*
90. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *U chetga chiqib mudrab o'tirar ekan, bu gaplarning tugashini va Sharfning kelishini tilar edi. (A.Q.)*
91. Berilgan gapni fonetik tahlil qiling. *Hamida o'n olti yoshlardagi tiyrak, qurvaq qiz, pochehasini ko'rib sevinib keldi. (A.Q.)*
92. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Men ana u Chexov, ilk burjuaziya realizmining namoyandasi bo'lgan Chexov haqida so'zlayotibman. (A.Q.)*
93. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Molni ishlatganing sari ozayadi, ilm esa ko'payadi.*
94. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Siz uni tartibga chaqirib qo'ying, bo'lmasa ustidan ar'z qilaman.*
95. Gapni morfem tahlil qiling. *Sening yuraging guli qayda ochilur bo'lsa, bulbul ham shunda sayray*
96. Gapni leksik tahlil qiling. *Xalq qaysi yo'ldan yursa, sen ham o'sha yo'ldan yur.*
97. Gapni leksik tahlil qiling. *Bu damda bir so'z topilmaski, izhor eta olmasa muhabbati u.*
98. Gapni leksik tahlil qiling. *Bundan chiqdiki, bizning ahvolimizni sen yaxshiroq bilars ekan-sar-da.*
99. Gapni leksik tahlil qiling. *Yordam shundan iboratki, seni boshliq bilan nchrashiraman.*
100. Gapni leksik tahlil qiling. *Har kimgi vafo qilsa, vafo topg'ustidir.*
101. Gapni leksik tahlil qiling. *Men sizga aytisam, bir kunda uch mahal shaharga qatnashning o'zi bo'lmaydi*
102. Gapni leksik tahlil qiling. *Ko'rpa-to'shakni tashib yotgan Zebi bu hasratlarini tinglarkan, sho'ri'lik onaning tog'day bardoshiga qoyil bo'laradi. (Cho'lporn)*
103. Gapni morfologik tahlil qiling. *Til bilan bironing aybini aytishi oson, o'z tili bilan o'z aybini aytadiganlar juda kam. (Cho'lporn)*
104. Gapni fonetik tahlil qiling. *Shu bilan birga, dasurxonni nonsiz, qozoni issiqsiz qolmaydi. (Cho'lporn)*
105. Gapni morfem tahlil qiling. *Gapni leksik tahlil qiling. Endi onaga qo'shilib qiz yig'ilar, qizga qo'shilib ona yig'ilaradi. (Cho'lporn)*
106. Gapni leksik tahlil qiling. *Miloyim qo'llarda ivib, suvga aylangandan keyin go'zal ko'zlarining supasida yomboshlashni mincha yaxshi ko'rar ekan bu ko'kali (Cho'lporn)*
107. Gapni morfologik tahlil qiling. *Bir kuchli ovoz bo'lsa-yu, hovliga chiqib o'kirsas va xotin-xalaj bir nafassigina jim bo'lsa. (Cho'lporn)*
108. Gapni fonetik tahlil qiling. *Hali qor-ong'i tushib palovga dasurxon yozilgan ediki, tashqariga bir mehmon kirib keldi. (Cho'lporn)*
109. Gapni leksik tahlil qiling. *Faxriddin ositib turgan pastki labini bir-ikki qimirlatib, bilagi bilan burmini aritib javob berdi. (A.Q.)*
110. Gapni morfem tahlil qiling. *Yangi kelin kelgan kunning ertasiga — xuddi nomushta chog'ida Umrinisabibi yetib bordi. (Cho'lporn)*

111. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Marjam masalasini Moskvada hal qilishga to'g'ri ketadi.* (Cho'ipon)
112. Gapni morfologik tahlil qiling. *Turobjon ikki kosa ichdi, xotini esa hamuz bir kosani yarinlatohmas edi.* (A.Q.)
113. Gapni leksik tahlil qiling. *Yashash uchun kurash borayotgan bo'lsa, odatda, kuch bilan yengilmagan odamlar hiyla bilan yengadilar: bu juda tabiiy narsa.* (Cho'ipon)
114. Gapni fonetik tahlil qiling. *Daraxtlarning bargi tiniq ko'k va ulardagi yong'ir tomchilari bo'ib borayotgan quyoshning qizg'ish nurida jilvalanar edi.* (A.Q.)
115. Gapni leksik tahlil qiling. *Turg'ino'v oxiri bosgan oyoq'ini ko'tara olmay to'xtab, Mastomning yelkasiga boshini qo'ydi va piq-piq yig'ildi.* (A.Q.)
116. Gapni morfologik tahlil qiling. *Hozirgi tarbiyani olib shaxmatga urildi, shaxmatni olib tarbiyaga: ikkovining ham dabdalasi chiqarildi.* (A.Q.)
117. Gapni fonetik tahlil qiling. *Qobil bobo yalang bosh, yalang oyoq, yaktakchan og'il eshigi yonida turib dag'-dag' tiraydi, tizalari buktib-buktib ketadi, ko'zlari jondiraydi, hamмага qaraydi, ammo hech kimni ko'rmaydi.* (A.Q.)
118. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Yolg'iz o'g'il Ibodni, soqov o'g'il Ibodni qatig sotib, ona bogadi.* (T.M.)
119. Gapni morfologik tahlil qiling. *Donia Murdoko'ja o'zining yurishi bilangina emas, boshiga yana birmuncha sifatlari bilan ham o'rdakka o'shardi.* (A.Q.)
120. Gapni leksik tahlil qiling. *Murdoko'ja domlaga shunday kishi nehradi, unga o'qish uchun emas, faqat ishlash uchun sharoit kerak.* (A.Q.)
121. Gapni morfemik tahlil qiling. *Ertalab Saidiy Soraxonga mimadorchilik bildirmoqchi bo'lgan edi, ertalabki choyini, nima bo'lib, yana ogsoch olib chiqadi.* (A.Q.)
122. Gapni morfologik tahlil qiling. *I'atani! Sen bizga qanchalar qadri va yaqinсан. Bir hovuch tuprog'ing ko'zimdum. Sendan yitrog ketishni, sendan ayrilishni istamaymiz.*
123. Gapni morfem tahlil qiling. *Quyosh o'lash kabi ularni yondirardi. Ular tashnatlikdan g'ynatib qadamba qadam umidsizlanib borishardi...*
124. Gapni fonetik tahlil qiling. *Olamning buyukligi faqat uning cheksizligida emas, balki cheksiz rang-baranglikda. — deydilar allomalar.*
125. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Inson esa olamiro olamdir, uning idroki, tafakkur kuchi va tuyg'ularining jo'shiginligi oldida tashqi olam rangsiz va bema'joldir.*
126. Gapni morfemik tahlil qiling. *Darvoqe, inson yaralibdi, hamisha olamni anglashga, dunyoning turfa xil mo'jizalarini bilishga intiladi. ("Vatan tuyg'usi" kitobidan)*
127. Gapni morfologik tahlil qiling. *Insonning barcha sevinch-n-shodliklari, qayg'ir-iziroblari, turmush tashvishlarini qamrab olgan ichki dunyosi tashqi olam bilan chambarchas bog'liqdir. ("Vatan tuyg'usi" kitobidan).*

128. Gapni sintaktik tahlil qiling. *Kambag'al bo'yog'chi oltasida olinchi farzand bo'lib tug'ilgan Anvar boladigani og'ir turmush girdobiga tushadi.* (A.Qodiriy. "Mehrobdan chayon").
129. Gapni morfologik tahlil qiling. *Uch yoshida otasidan, yetti yoshida onasidan ajraladi. Opasi Nodiraning urinishlari bilan Solih Mahmum maktabida tahsil ko'ra boshlaydi.* (A.Qodiriy. "Mehrobdan chayon").

130. Gapni sintaktik tahlil qiling. *O'n ikki yoshga yetganda, Nodiraning xonadonida yashash ham og'irlashtib, u mahdumga farzandlikka beriladi.* (A.Qodiriy. *Mehrobdan chayon*).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

Rahbariy adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
 2. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. — Toshkent: O'zbekiston, 2016.
- Asosiy adabiyotlar**
1. Abduazizov A., SHeremetova A. Obi'ee yazybko'znanie. — Toshkent, 2004.
 2. Baskakov N. A., Sodiqov A. S., Abduazizov A. Umumiy tilshunoslik. — Toshkent, 1979.
 3. Bushuy A.M., Safarov SH. Til qurilishi: tahlil metodlari va metodologiyasi. — Toshkent: Fan, 2007.
 4. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. O'quv qo'llanma. — Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2009.
 5. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Darslik. — Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2010.
 6. Rahimov S., Umurqulov B. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Darslik. — Toshkent: O'qituvchi, 2003.
 7. Abduazizov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfologiyasi. — Toshkent 2010.
 8. Tursunov U. va boshqalar. O'zbek adabiy tili tarixi. Toshkent: Fan, 1995.
 9. Abduraxmonov G., SHukurov SH. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. Toshkent: O'zbekiston a'ylasflarining milliy jamiyati, 2008.
 10. Abdurahmonov G., Rustamov A. Qadimgi turkiy til. Toshkent: O'qituvchi, 1982.
- Qo'shimcha adabiyotlar**
8. Jamolxonov H. O'zbek tilining nazariy fonetikasi. O'quv qo'llanma. — Toshkent: Fan, 2009.
 9. Zannonaviy o'zbek tili. Morfologiya. Darslik. — Toshkent: Mumtoz so'z, 2008.
 10. Zannonaviy o'zbek tili. Sintaksis. Darslik. — Toshkent: Mumtoz so'z, 2013.
 11. Mirtojiev M. O'zbek tili fonetikasi. — Toshkent: Fan, 2013.
 12. Nazarov K., Egamberdiev B. O'zbek tili ishora-imlo qoidalari. Abduazizov A. Tilshunoslik nazariyasiga kirish. — Toshkent, 2010.
 13. Ne'matov H., Bozorov O. Til va nutq. — Toshkent: O'qituvchi, 1989.

14. Ne'matov H., Rasulov R. O'zbek tili sistem leksikologiyasi asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 1995.
15. Numonov A., Yo'ldoshev B. Tilshunoslik va tabiiy fanlar. -Toshkent, 2001.
16. Numonov A. Strukturtilshunoslik: Ildizlari va yo'nalishlari. -Andijon, 2006.
17. Numonov A. Lingvistik tadqiqot metodologiyasiva metodlari. -Toshkent, 2010.
18. Numonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. Oliy o'quv yurtlari o'zbek filologiyasi fakultetlari talabalari uchun o'quv qo'llanma. -Toshkent: O'zbekiston, 2002.
19. Numonov A., Mahmudov N., Ahmedov A., Solixojaeva S. O'zbek tilining mazmuniy sintaksisi. -Toshkent: Fan, 1992.
20. Rahmatullaev SH. Til qurilishining asosiy birliklari. -Toshkent, 2002.
21. Rahmatullaev SH. Sistem tilshunoslik asoslari. -Toshkent, 2007.
22. Punktuatsiya. Oliy o'quv yurtlari filologiya fakultetlari talabalari uchun qo'llanma. - Toshkent: O'qituvchi, 1996.
23. O'rinboev B. Hozirgi o'zbek adabiy tilida sintaktik munosabatlar. (O'quv qo'llanma). - Samarqand: SamDU nashri, 2002.
24. Hojiev A. O'zbek tili so'z yasalishi tizimi. Oliy o'quv yurtlarining filologiya fakultetlari o'qituvchi va talabalari uchun qo'llanma. -Toshkent: O'qituvchi, 2007.
25. Irsiqulov M. Tilshunoslikka kirish. Darslik. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2009.

KIRISH

Kirish. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi fanining maqsad va vazifasi. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi fanining maqsadi, vazifasi. O'zbek mumtoz adabiyotining manbalari. O'zbek adabiyoti tarixining san'at va boshqa fanlar tarixi bilan aloqadorligi. O'zbek adabiyoti tarixini davrlashtirish tamoyillari.

Mumtoz adabiyotning diniy-tasavvufiy, ilohiy, irfoniylar manbalari. Islom ta'siri davridagi turkiy adabiyot. Ilk uyg'inish davridagi turkiy adabiyot (VIII-XIV asrlar). Tasavvuf ta'limoti haqida tushuncha. Tasavvufning badiiy adabiyotga ta'siri. 3. Tasavvuf ta'limotining vujudga kelishi va manbalari. Badiiy ijod. So'fiyona janrlar va ularning xususiyatlari. Tasavvuf ta'limoti va adabiyotning ulug' namoyandalari.

Badiiy adabiyotda tasavvufiy istihohlar. Tasavvuf ta'limoti xorijlik olimlari nuqtda. 6. Mustaqillik yillarida tasavvuf ta'limoti va adabiyotiga yangigicha munosabating qaror topishi.

Islomgacha bo'lgan davrdagi turkiy adabiyot. Eng qadimgi adabiy yodgorliklar. Qadimgi madaniyat. Turon - qadimgi adabiy-madaniy markazlardan biri. Eng qadimgi og'zaki adabiyot yodgorliklari. Mif va afsonalar. Ko'shiqlar va lirik she'rlar. Kahramonlik eposi. «To'maris» va «Shiroq» haqidagi rivoyatlar, ularning bugungi yozma adabiyotdagi badiiy talqinlari. Yozma yodgorliklar. «Avesto» - zaddushiylik dinining muqaddas kitobi. Bu haqdagi ilmiy qarashlar.

O'rxun-Enasoy yodgorliklari. Ularning o'rganilishi tarixi, badiiy ahamiyati.

Yozma yodgorliklar. «Avesto» - zardushiylik dinining muqaddas kitobi. «Avesto» haqidagi ilmiy qarashlar. O'rxun-Enasoy yodgorliklari. O'rxun-Enasoy yodgorliklarining o'rganilishi tarixi, badiiy ahamiyati.

Mahmud Qoshg'ariy va uning «Devonu lug'otit turk» asari. X-XI asrlardagi madaniy hayot.

X-XII asrlar - badiiy adabiyot taraqqiyotida yangi bosqich. Mahmud Qoshg'ariy va uning «Devonu lug'otit turk» asari.

Yusuf Xos Xojibning hayot yo'li. «Qutadg'u bilig» munda'rijisi. Yusuf Hos Hojibning hayot yo'li. «Qutadg'u bilig» dostoni - turkiy «Shohnomæ». Asar munda'rijasi, tuzilishi.

Ahmad Yugnakiyning «Hibatul haqoyiq» asarida axloqiy-ta'limiy masalalar talqini. Ahmad Yugnakiyning hayot yo'li. Ahmad Yugnakiy va uning «Hibatul-haqoyiq» dostoni.

Ahmad Yassaviy turkiy adabiyotining yirik yakili. Ahmad Yassaviy hayoti va ijodining manbalari. «Sultonul-orifin» hayoti va ijodining o'rganilishi tarixi. Hoja Ahmad Yassaviy - yangi tasavvufiy tariqat (shahriya) yaratuvchisi. Yassaviy - ilk turk muta'avvifi va orifona adabiyot asoschisi. «Devoni hikmat»da «O'f», «tufrog» va boshqa poetik obrazlar talqini.

Sharq xalqlari orasidagi munosabatlarning xos xususiyatlari. X-XII asrlar fors-tojik adabiyotini o'rganish manbalari. Rudakiy va uning adabiy merosi. «Shohnomæ» munda'rijasi, uning o'zbek adabiyotiga ta'siri. Xamsanavisitlik an'anasi.

XIII-XV asrlar adabiyotining xususiyatlari. Xorazmiy va uning «Muhabbatnoma» asari. XIII asr va XIV asr boshlaridagi ijtimoiy-siyosiy, madaniy va adabiy hayot. Ijtimoiy-siyosiy hayotda yuz bergan o'zgarishlar. Pahlavon Mahmud hayoti va ijodiy merosi haqida. Xorazmiy va uning ijodiy merosi.

Nosiruddin Rabg'uziy va uning «Qisasi Rabg'uziy» asari. Nosiruddin Rabg'uziy hayoti va ijodi. «Qisasi Rabg'uziy» asari - o'zbek badiiy nasrining ilk namunasi. «Qisasi Rabg'uziy» asarining badiiyati. Asarda keltirilgan gissalarning o'ziga xosligi.

Sayfi Saroyi va uning «Guliston bit-turkiy» asari. Sayfi Saroyi - lirik shoir. Sayfi Saroyining lirik hikoyatlari. Sayfi Saroyi zamondoshlarining g'azallari va ularga shoirning javoblari. Sayfi Saroyining «Guliston bit-turkiy» asari.

Qutb va uning «Xisrav va Shirin» dostoni. Qutbning hayot va ijod yo'li. «Xisrav va Shirin»ning yaratilish tarixi. Dostonning tarkibi va tuzilishi. «Xisrav va Shirin» dostonining g'oyaviy-badiiy tahlili.

Temuriylar davri adabiyoti. XIV asrning ikkinchi yarmi XVII asr. O'zbek adabiyoti Husayniy ijodi. Temur va temuriylar davrida

o'kazilgan madaniy islohotlar. Iln-fan taraqqiyoti. Adabiy aloqalar. Tarjima adabiyoti va adabiyotshunoslik asarlari. Tarixnavislik. Temuriylar davri tarhiiga bag'ishlangan asarlar. Husayniy – turkiygo'y shoir. Navoiy Husayniy haqida

Lutfiy hayoti va ijodi. Lutfiy hayoti va ijodini o'rganish manbalari.

Lutfiy she'riyatining janr xususiyatlari va mavzu ko'lamini

Haydar Xorazmiy, Durbek va Gadoiy adabiy merosi. Haydar

Xorazmiy - mohir dostonnavis. Haydar Xorazmiy hayoti va ijodini o'rganish manbalari. Durbek va uning "Yusuf va Zulayho" dostoni. Gadoiy – XV asr o'zbek she'riyatining iste'dodli namoyondasi.

Atoiy – yirik so'z san'atkori. Atoiy devonining o'rganilish tarixi.

Shoir devonining tarkibi va tuzilishi. Atoiy she'riyatining xos xususiyatlari. Atoiy g'azallari badiiyati.

Sakkokiy – mohir qasidanavis. Sakkokiy hayoti va ijodini o'rganish manbalari. Sakkokiy mohir g'azalnavis. Sakkokiy qasidalarini mundariyasi. Sakkokiy qasidalarini badiiyati

Zahridin Muhammad Boburning hayoti va adabiy merosi.

Boburning hayot yo'li. Hayoti va adabiy merosining o'rganilish tarixi.

Shoir she'riyati, badiiy mahorati. "Risolayi aruz", "Yoliddiya",

"Mubayyin" asarlarining asabiy qimmatini

Buxoro adabiy muhitining xos xususiyatlari. Adabiy muhitining shakllanishi va taraqqiyoti. Tazkiranavislikning o'ziga xos xususiyatlari. Shayboniy hayoti va ijodi.

Qul Ubaydiy va Turdi ijodiy merosi manbalari. Qul Ubaydiy adabiy merosi. "Kulliyot"ning janr xususiyatlari. Turdi hayot yo'lining asarlari asosida tikanishi. Turdi she'rlarining janr xususiyatlari

Mashrab va So'fi Olloyor adabiy merosi. Mashrabshunoslik tarixi. Mashrab she'riyatining timsollar olami. So'fi Olloyorning hayot yo'li. "Sabotul-gijzin" mundariyasi.

Xiva adabiy muhitidagi madaniy meros. Adabiy muhitning o'ziga xos jihatlari. Abulg'oz Bahodirxonning hayoti va ijodiy merosi. "Shajarayi tarokima" asarining ilmiy-badiiy qimmatini. "Shajarayi turk" – qomusiy asar

Andalib, Munis va Ogahiy adabiy merosi. Andalib hayoti va ijodi. Shermuhammad Munisning ijodiy faoliyati. Adib ijodining o'zbek adabiyoti tarixidagi o'rnini. Ogahiyning adabiy-ilmii merosi

Qo'qon xonligidagi madaniy hayot. Qo'qon adabiy muhitining shakllanishi va o'ziga xos xususiyatlari. Tazkiranavislikning yangi shakllari. Satirik va yumoristik asarlar. Amrifiy – adabiy maktab asoschisi.

Gulxaniy, Nodira va Muhammad Ali adabiy merosi. Gulxaniy hayoti va ijodi

"Zarbulmasalda" badiiy san'atlarning o'rnini. Mohlaroyim Nodira hayoti va ijodi. Muhammad Alixon – davlat arbobi va shoir.

Kirish. Milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyoti ilk bosqichi. Ijtimoiy-siyosiy sharoit, madaniy hayot, san'at va adabiyot. Xorazm adabiy maktabi. **Komil Xorazmiy, Muhammad Rahimxon Feruz va Ahmad Tabibiy ijodi.** MUDDO'A fani o'zbek adabiyoti tarixi fanining uzviy davomi sifatida. Fanni o'qitishdan ko'zda tutilgan maqsad. Fanni o'qitishning vazifalari. Fanning ob'ekti. MUDDO'A tushunchasi: milliy uyg'onishning ijtimoiy taraqqiyot bilan aloqadorligi. Mazkur tushunchaning fanga qabul qilinishi. Ma'rifatparvarlik adabiyoti, demokratik adabiyot, reaksiyon adabiyot, progressiv adabiyot, feodal-saroy adabiyoti, diniy mistik adabiyot tushunchalarining o'zaro qiyosi. Fanning boshqa fanlar bilan aloqasi. Milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyotining ilk bosqichi 1865-1905 yillarni qamrab olishi. Shu yillarda ijtimoiy-siyosiy hayot. Turkistonda rus istilosi. Ruslashirish siyosati. Xalq ozodlik harakatlari. Tarixiy davr voqealarining badiiy adabiyotda in'ikos etishi. Shu yillarda madaniy hayot. Ilk matbuot. "Turkiston viloyatining gazeti"ning o'lka madaniy hayotida tutgan o'rnini. Bosmaxonalar, yangi maktablar. Ma'rifatchilik harakati. Shu davrda adabiy hayot. Qo'qon, Xiva va Buxoro adabiy muhiti. Toshkent – muhim siyosiy-madaniy va ma'rifiy markaz sifatida. Davr hayotining badiiy adabiyotda in'ikos topishi. Tarjimachilik. Badiiy adabiyot va matbuot.

Xorazm adabiy maktabi. Komil Xorazmiy ijodi. (1825-1899). Ijodiy merosining o'rganilishi tarixi. Tarjimai holi. Komil yirik madaniy tadbirlar tashkilotchisi sifatida. Toshkent safari (1991). Komil ijodida yangicha ma'rifatparvarlik. Hayotining oxirgi yillari, fojiasi. Komil va Feruz munosabatlarining yangicha talqini. Ijodiy merosi, lirikasi, hajviyoti, tadqiqotlari. Bastakor, musiqashunos va tarjimonlik faoliyati.

Muhammad Rahimxon Feruz va Ahmad Tabibiy ijodi. Muhammad Rahimxon Feruz (1844-1910). Adabiy merosi. Shoir ijodini o'rganish tarixidan. Tarjimai holi. Adabiyot va san'at rahnamosi. Feruz-musiqashunos, mohir sozanda va bastakor, san'aktor hamda talabchan muxlis. Feruz – maorif homiysi va taraqqiyotparvar. Ilk matbaachilik va adabiy meros targ'ibidagi xizmatlari. Feruz va Rossiya istilochilik siyosati. Feruz va Xorazm adabiy muhiti.

Ahmad Tabibiy (1969-1911). Hayoti va ijodi. Tabibiy va mumtoz adabiyot. "Majnuat ush-shuaro" tazkirasini. Lirik merosi. "Vomiq va Uzro" dostoni. Tabibiyning san'at, musiqqa, xattotlik sohasidagi faoliyati, o'zbek madaniyatini tarixidagi o'rnini.

Qo'qon adabiy maktabi. Muqimiy va Muhiy Ho'qandiy. (1850-1903) Hayoti va adabiy merosi o'rganilishi tarixi. Tarjimai holi. Toshkentdagi hayoti (1887, 1892, 1899 yillar). Hayotining so'nggi yillari. Ijodiy merosi: lirikasi, hajviyoti. Shoir satirasida siyosiy mavzu. Yumorflari. ("Or", "Ko'sa" turkumlari). "Sayohatnoma"lari. Muqimiy ijodida maktab jani.

Muhyi Ho'qandiy. Hayoti va adabiy merosi o'rganilishi tarixi. Tarjimai holi. Muqimiy va Muhiy Ho'qandiy. Hayotining so'nggi yillari. Ijodiy merosi: lirikasi, hajviyoti. Shoir satirasida siyosiy mavzu.

Furqat (1859-1909) ijodi. Furqat. Tarjimai holi. Farg'ona hamda Toshkent davri faoliyati. Furqatshunoslik tadriji. Yangicha ma'rifatparvarlik

faoliyati. Rus mustamlaka siyosatiga munosabati. Furgat va jadidchilik. Tasavvuf ta'limotiga oid qarashlari. Chet ellardagi faoliyati. Jodiy merosi.

Ishoqxon Ibrat (1862-1937). Ma'rifatparvar shoir, publitsist, tarixshunos, tilshunos olim, sayyoh, ilk o'zbek matbaachilaridan biri sifatidagi faoliyati. Hayoti va ijodi. Chet ellarga sayohati. "Usuli jadid" maktablarini ochishi. "Matbaai Ishoqiya", "Kutubxonai Ishoqiya"ning vujudga kelishi. Matbuotda chop etilgan asarlari. Ilmiy faoliyati. Rus bosqiniga munosabati.

Toshkent adabiy maktabi. Fazlulloh Almai va Karimbek Kaniy. Almai (1852-1891). Jodiy merosi. Lirikasi. Tarjimalari ("Kalila va Dimna"). Hikoyalardan namunalari. Almaiying o'zbek tarjima adabiyotida tutgan o'rni.

Karimbek Kaniy (1865 - 1922) hayoti va ijodi. Kaniy ijodiga munosabat masalasi. Tarjimai holi. Kaniy va Toshkent adabiy muhiti. Ma'rifat mavzudagi she'rari. Hajviyoti. Tarjimalari. Kaniy dunyoqarashi. Shoir ijodida tasavvufiy unsurlar. Dimiy mavzu. Jadidcha va qadimcha qarashlari.

Milliy va ijtimoiy kurashlar davri adabiyoti. XX asr boshlari Turkistonda ijtimoiy-siyosiy, madaniy hayot. Jadidchilik. Ismoilbek Gasprinskiy faoliyati. 1917-1929 yillar ijtimoiy-siyosiy muhitining o'ziga xosligi. Inqiloblar davri. Qadim-jadid ziddiyatlarining kuchayishi. Bu davrdagi turli jamoatlar va ularning davr hayotiga ta'siri. Siyosiy voqealarning avj olishi (1917 yil to'ntarishi, "Turkiston muxtoriyati", "bosmachilik" harakatlari, Buxoro va Xiva inqiloblari, 1924 yildagi davlat chegaralashlari, "Hujum" kompaniyasi, kollektivlashtirishning boshlanishi). Adabiy-madaniy harakatchilik. Jahon urushi, marktkorchiilik, Fevral inqilobi voqealarining badiiy adabiyotda in'ikos etishi. Oktabr to'ntarishidan keyin ijodkorlarni turlicha ajratishlar. Adabiyotda umidsizlik, ikkilanish, shubha kayfiyati. 20-yillar matbuoti. Partiya va adabiyot. Milliy adiblarni qatag'on qilishning boshlanishi. Turkistonda jadidchilikning rivojlanish bosqichlari. Davrlashtirish tamoyillari. XX asr boshlari Turkistonda ijtimoiy-siyosiy, madaniy hayot. Jadidchilik. Turkistonda jadidchilikning rivojlanish bosqichlari. Davrlashtirish tamoyillari. Ma'rifiy islohotlar davri. Ijtimoiy-siyosiy va mafkuraviy kurashlar davri.

Ismoilbek Gasprinskiy faoliyati. Ismoilbek Gasprinskiy (1851-1914). Hayoti va faoliyati. Jadid maktablarining ta'sischi. Gasprinskiy va Turkiston. "Tarjimon" gazetasida Turkiston hayotining yoritilishi. Badiiy asarlarida Turkiston mavzusi. Adabiy-estetik qarashlari.

Mahmudxo'ja Behbudiy va Munavvarqori Abdurashidxonov. (1875-1919). Hayoti va faoliyatining o'rganilish tarixi. Tarjimai holi. Turkistonda jadid maktablarining to'lmas targ'ibotchisi va tashabbuskorlaridan biri. Behbudiy va Turkiston milliy matbuoti. Jodiy merosi. "Padarkush" p'çasasi. Publitsistikasi. Adabiy-estetik qarashlari. "Sayohat xotiralari".

Munavvarqori Abdurashidxonov. Hayoti va faoliyatining o'rganilish tarixi. Tarjimai holi. Turkistonda jadid maktablarining to'lmas targ'ibotchisi va tashabbuskorlaridan biri.

Abdulla Avloniyning hayoti va ijodi (1878-1934). Avloniynshunoslik. Hayoti sahifalari. "Shuhrat" gazetasini chiqarishi. Yangi maktablar tashkili etishi. Ijtimoiy faoliyati. Avloniy - aktyor, rejissor, xormeystr, teatr badiiy rahbari, dramaturg, tarjimon. Jodiy merosi. Pedagogik asarlari, she'riyati, dramalari, publitsistikasi. Til, adabiyoti, san'at, matbuot, maorif muammolariga oid maqolalari. "Afg'on kundaliklari" - o'zbek publitsistikasi va memuar adabiyoti namunasi.

Tavallo, Sidqiy-Xondayliqiy va So'fizodalarning hayoti va ijodi. Tavallo Xo'jamiyorov - Tavallo (1883-1937)ning hayoti sahifalari. Vaqti matbuotdagi ishtiroki. Jodi. "Ravnaq ul-islom" to'plami. Tavallo va Munavvarqori, Behbudiy munosabatlari. She'rilarining badiiyati. Tavallo va talat adabiyoti.

Sidqiy-Xondayliqiy ijodi. Sirojiddin Sidqiy (1884-1934). Shoir ijodining o'rganilishi. Hayoti va ijodiy faoliyati. Shoirning ilk bosma kitoblari. Birinchi jahon urushi va shoirning unga munosabati. She'rilarida marktkorlik voqealari talqini. 1917 yil va Sidqiy. "Rabo(t)chilar namoyishi", "Rabo(t)chilar kelishi", "Toza hurriyat", "Rusiya inqilobi" asarlarining yozilishi. Shoirning 1917 yildan keyingi hayoti va ijodi.

So'fizoda (1880-1937). Jodining o'rganilishi tarixi. Tarjimai holi. Hajviyalari. So'fizoda va ozarbojyon mutafakkirlari. So'fizodaning "usuli savviya" maktablari ochishi. Matbuotdagi ishtiroki. Ma'rifatparvarlik yo'nalishidagi she'rari. Lirikasi.

Abdurauf Fitrat hayoti va ijodi (1886-1938). Hayoti va ijodining o'rganilishi tarixi, manbalari. Tarjimai holi. Jodiy merosi. She'riyati. Nasriy asarlari. Turkiy til bilimdoni va jonkuyari sifatidagi faoliyati. Adabiyot nazariyasiga oid ishlari. Tadimgi turkiy yodgorliklar ustida olib borgan tadqiqotlari. Sharq mumtoz adabiyoti namoyandalari merosiga oid ilmiy ishlari. Tarixiy asarlari.

Hanza Hakimzoda Nivoziyning hayoti va ijodi (1889-1929). Jodining yangicha talqini. Tarjimai holi. Jodiy merosi. She'rilarida milliy uyg'onish g'oyasi. Hamza nasri va jadidchilik. "Yangi saodat" milliy romani. Dramalari.

Cho'iponning hayoti va ijodi (1897-1938). Tarjimai holi. Jadidchilik va Cho'ipon she'riyati. Shoirning o'zbek she'r tizimidagi islohotlari. Hikoyalari. Dramalari. "Kecha va kunduz" romani. Romanning o'zbek realizistik nasri shakllanishi va taraqqiyotidagi ahamiyati.

Abdulla Qodiriyning hayoti va ijodi (1894-1938). Hayoti sahifalari. Jodiy merosi. "Baxtsiz kuyov" p'çasasi. Jadidchilik va Abdulla to'diriy hikoyalari. Hajviy asarlari. Birinchi roman - "O'tkan kunlar"ning yaratilishi. merosi. Qissalari, hajviyoti.

O'zbek adabiyoti tarixi fanidan davlat yakuniy nazorat savollari

1. Bobur hayoti va ijodini o'rganish manbalari.
2. Nodira she'rilarining badiiyati.
3. Xiva adabiy muhitining o'ziga xos xususiyatlari.

4. Boburshunoslik tarixi.
5. Nishtiyo' adabiy merosi.
6. Nodira she'riyatida muntoz adabiyot an'alariga munosabat.
7. Zahiriddin Muhammad Bobur hayot yo'li.
8. "Husni Dij" dostoni tarkibi.
9. Nodira asarlarining mavzu doirasi.
10. Bobur ma'naviy merosining mundarjasi.
11. "Husni Dij" dostonining timsollar olami.
12. Nodira adabiy merosi.
13. "Boburnoma" – o'zbek nasrining nodir namunasi.
14. "Husni Dij"da munozaralarning o'rni.
15. Nodiraning hayot yo'li.
16. "Boburnoma" ning tarkibi va janr xususiyatlari.
17. Andaliib tarjimai holi.
18. Nodira devonlarining qo'lyozma nusxalari.
19. "Boburnoma"da kichik she'riy janrlarning o'rni.
20. Andaliib adabiy merosi.
21. Uvaysiy hayoti va ijodini o'rganish tarixi.
22. "Vaqo'"da Alisher Navoiyga munosabat.
23. Andaliib – mohir dostonnavis.
24. Gulxaniyning hayot yo'li.
25. Turdi hayoti va ijodi.
26. "Vaqo'"da tarixiy timsollar talqini.
27. Uvaysiy adabiy merosi.
28. Qul Ubaydiy ijodida yassaviylik va naqshbandiylik.
29. Andaliib asarlarining timsollar olami.
30. Uvaysiy asarlarining qo'lyozmalari, nashrlari.
31. Uvaysiy asarlarining g'oyaviy mundarjasi.
32. Andaliibning badiiy mahorati.
33. Uvaysiy adabiy merosining o'rni va ahamiyati.
34. Turdi she'rlarining janr xususiyatlari.
35. Andaliib dostonlarining obrazlar olami.
36. Gulxaniy hayoti va ijodining o'rganish manbalari.
37. Turdi Farog'iy ijodida muxammashning o'rni.
38. Munis hayoti va ijodini o'rganish manbalari.
39. Gulxaniyning hayot yo'li.
40. Turdining Subxonqulixonhaqidagi haviyasi.
41. Mashrab hayoti va ijodini o'rganish manbalari.
42. "Zarbulmasal"da irsoli masal san'ati.
43. So'f Olloyor hayoti va ijodini o'rganilish manbalari.
44. Uvaysiyning badiiy mahorati.
45. Mashrab hayoti va ijodini o'rganish borasidagi bahslar.
46. So'f Olloyor ma'naviy merosining mundarjasi.
47. Mashrabshunoslik tarixi.

48. "Zarbulmasal"ning badiiy xususiyatlari.
49. "Sabot ul-ojizin" asarida ma'rifiy masalalar.
50. Boborahim Mashrab hayot yo'li.
51. Uvaysiyning doston yaratish mahorati.
52. So'f Olloyor va naqshbandiya tariqati.
53. Nodira hayoti va ijodini o'rganish manbalari.
54. Mashrab ma'naviy merosi mundarjasi.
55. Muhammad Solih ijodiga doir manbalar.
56. Huvaydo hayoti va ijodi.
57. Amiriy asarlari poetikasi.
58. Muhammad Solih she'riy merosi mundarjasi.
59. G'oziy va Hoziq – Farg'ona adabiy muhiti namoyondasi.
60. "Devoni Amiriy" mundarjasi.
61. "Shayboniyнома" dostoni tarkibi, va janr xususiyatlari.
62. Maxmur hayoti va ijodi.
63. Amiriy hayoti va ijodini o'rganish manbalari.
64. "Shayboniyнома"da tarixiy shaxslar talqini.
65. Qo'qon adabiy maktabining shakllanishida Amiriyning o'rni.
66. Xoja – kichik hikoyalar ustasi.
67. Xoja ijodida Shayx Sa'diy an'analari.
68. Munisning adabiy, ilmiy merosi.
69. "Muzakkiri ahbob" – Xoja hayoti va ijodini o'rganishda muhim manba.
70. "Munis ul-ushshoq"ning tarkibi va tuzilishi.
71. "Miftohul adl" (Xoja) mundarjasi.
72. "Hapalak" she'ri tahlili.
73. Munisning tarjima sohasidagi merosi.
74. "Zarbulmasal"da erk g'oyasi.
75. Shayx Ahmad Taroziyning hayoti va ijodi.
76. Ogahiy hayoti va adabiy merosi.
77. Uvaysiy ijodida dostonjanrining o'rni.
78. Mashrabshunoslik tarixi.
79. Ogahiy tarjimai holi.
80. "Shayboniyнома"da tarixiy shaxslarga munosabat.
81. Hasanxo'ja Nisoriyning hayot va ijod yo'li.
82. "Taviz ul-oshiqin" devonining tuzilishi va janrlari.
83. Uvaysiyning Navoiy va Fuzuliy ijodiga munosabati.
84. "Zarbulmasal" tarkibidagi masallar tahlili.
85. Ogahiy ijodida an'ana va mahorat.
86. Abduraf Fitrat zabardast adabiyotshunos.
87. Mujrim Obid adabiy merosi.
88. Turdi hayviyoti.
89. Murim masnaviylarida hasbi hol talqini.
90. Xiva adabiy muhitida tarix va tarjima asarlariga e'tibor.
91. "Qutadg' u bilig" asarining ilmiy jihatdan o'rganilishi.

92. "Devoni lug'otit turk" asarining ilmiy-tarbiyaviy ahamiyati.
93. Ahmad Yugakiy hayoti va ijodi.
94. Pahlavon Mahmud ruboiylarining ma'naviy-axloqiy ahamiyati.
95. Nosiriddin Burhoniddin o'g'li Rabg'uziy hayoti va ijodi.
96. "Qissasi Rabg'uziy" hkoyatlarining badiiy tasviri.
97. Turkiy adabiyotdagi ilk g'azal va uning muallifi haqida.
98. Temur va temuriylar davri adabiyoti.
99. Temuriylar davridagi adabiy aloqalar va tarjimaehilik.
100. Abu Mansur as-Sa'olbiy va uning "Yatimat ad-dahr" asari haqida.
101. Xorazmiyning "Muhabbatnoma" asari badiiyati.
102. Sayfi Saroyining "Suhayl va Guldurosun" dostoni.
103. "Avesto" zardushiylikning muqaddas diniy kitobi.
104. "Avesto"ning yaratilishi va bizning asrimizga qadar yetib kelish taqdiri.
104. "Avesto"da ilgari surilgan g'oyalar.
105. Noma janri va ularning tuzilishidagi farqlari.
106. Ahmad Yassaviyning mutasavvuf shayx va shoir sifatidagi tarqati haqida.
107. "Devoni hikmat"ga kiritilgan hikmatlar va ularning badiiyati.
108. Qahramonlik eposi. "To'maris" va "Shiroq" afsonalari.
109. Jamshid afsonasi.
110. O'r-xun-Enasoy yodgorliklarining ma'naviy-badiiy qiymati.
111. XIV asrning ikkinchi yarmi XVII asr o'zbek adabiyotida noma janri.
112. Sharq afsonalarida "Qissasi Rabg'uziy"dagi qissalarga hamohang syujetlar haqida.
113. Tasavvuf va badiiy adabiyot.
114. Tasavvuf ta'limoti va adabiyotning ulug' namoyandalari.
115. Tasavvufning badiiy adabiyotga ta'siri.
116. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi fanning maqsad va vazifalari.
117. "Devoni lug'otit turk" asari yirik adabiy manba sifatida.
118. "Muhabbatnoma"ning tarkibi, tuzilishi va tasavvufiy ohanglar.
119. Qutb Xorazmiyning "Xusrav va Shirin" dostoni – erkin-ijodiy tarjimaning nodir namunalari.
120. O'r-xun-Enasoy yodgorliklari va ularning o'rganilishi.

"Adabiyotshunoslik nazariyasi" (1-kurslar) fani bo'yicha

Adabiyotshunoslik – badiiy adabiyot to'g'risidagi fan. Adabiyot nazariyasi fanning maqsad va vazifalari, badiiy asar – adabiyotshunoslik obyekti. Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari: adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, manshunoslik, manbasshunoslik o'qitiladi. Adabiyot – so'z san'ati. Inson – adabiyotning asosiy obyekti.

Adabiyotshunoslik tarixi. Qadimgi davr adabiyotshunosligi. Arastu – adabiyotshunos. Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi bade'. Tazkiralat – Sharq adabiyotshunosligi muhim manbasi. G'arb adabiyotshunosligi. Bualo, Belinskiy tadqiqotlari. Gegel "Estetika"si.

Badiiy asar. Badiiy asar mavzusi. Badiiy asar va ilmiy asar. Ijimoiy hayot va badiiy asar. Xalq og'zaki ijodi – badiiy adabiyot ibtidosi. Folklor namunalari va yozma adabiyot. Badiiy asar tarkibiy qismlari. Epik turiga mansub asarlarning tuzilishi. Lirik (she'riy) turiga oid asarlar tarkibining o'ziga xosliklari. Drama turidagi asarlarning tarkibi o'qitiladi.

Badiiy asar kompozitsiyasi. Syujet. Badiiy asarda shakl va mazmun. Kompozitsiya. Adabiy qahramon portreti. Peyzaj. She'riy asarlar kompozitsiyasi. Epik asarlar kompozitsiyasi. An'anaviy va modern asarlar kompozitsiyasi. Mumtoz drama, tragediya, komediyalar kompozitsiyasi. Fabula.

Adabiy tur va janrlar. Adabiy turlar va janrlar. Arastu "Poetikasi". Epos, lirika, drama. Folklor va yozma adabiyotdagi janrlar. She'r tuzilishi va she'r tizimlari. She'r va nasr. She'riy nuqning o'ziga xos xususiyatlari. She'rning tarkibiyqismlari: misra, band, ritm, bo'g'in, turoq, vazn, qofiya. She'r tizimlari: aruz, barmoq, Erkin, sarbast, oq she'r.

Obraz – insonning adabiyotdagi umumlashma tasviri. Obraz. Adabiyotda obrazning aks etishi. Inson – adabiyotdagi asosiy obraz. Obraz – adabiy qahramon. Asardagi asosiy va boshqa qahramonlar. Personaj, xarakter, tip. Realistik va romantik, fantastik va majoziy obrazlar. Portret – inson obrazini gavdalantirishning muhim unsuri

She'r tizimlari. Aruz. She'r tizimlari: aruz, barmoq, Erkin, sarbast, oq she'r. Sharq adabiyotidagi she'r ry janrlar. G'arb adabiyotidagi she'r ry janrlar. Aruz

Ijodiy metod va ijodkor uslubi. Adabiy jarayon. Ijodiy metod. Realizm va romantizm ijodiy uslubi. Klassitsizm yo'nalishi. Naturalizm, sentimentalizm, syurrealizm yo'nalishi. Ijodkor uslubi. Adabiy an'ana va novatorlik.

Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari. Adabiyotshunoslikning asosiy sohalari: adabiy tanqid, adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi.

Arastuning "Poetika" asarini o'rganish. Sharq adabiyotshunosligi: Arastu – adabiyotshunos. Tazkiralat – Sharq adabiyotshunosligi muhim manbasi. G'arb adabiyotshunosligi: "Poetika".

Fitrat – adabiyotshunos. Fitratning adabiyotshunoslikka oid qarashlari Fitrat aruz haqida. "Adabiyot qoidalari"da nazariy tushunchalarning berilishi. Fitratning ilmiy faoliyati.

Og'zaki va yozma adabiyot namunalari tahlili. Xalq poetik ijodining janri xususiyatlari. Qadimgi davr yozma adabiyot namunalari. Og'zaki va yozma adabiyot namhaalarning uzviyligi

Badiiy obraz turlari. Badiiy obraz turlarining o'ziga xos xususiyatlari. Epik obrazlarning individualligi. Lirik obrazlar haqida. Dramatik obrazlarga xos xususiyatlar.

Badiiy asar tilining o'ziga xos xususiyatlari. Badiiy asar tili va uning o'ziga xos xususiyatlari. Qahramon va muallif nutq. Polifonik nutqning alohidaligi. Dialog, monolog va ichki nutq haqida.

Ijodiy metod va adabiy oqimlar. Ijodiy metod va unga xos xususiyatlar. Romantizm metodi Realizm metodi.

Ijodkor uslubi. Uslub badiiy asarning umumiy koloriti. Hamid Olimjon va G'.G'ulom ijodiga xos uslublari. A.Qodiriy va Oybek ijodiga xosliklar. Davr uslubi va ijodkor dunyog'arashi.

Badiiy asarni tahlil qilish usullari. A. Orpov she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. A. Qahhor hikoyalarda ijodkor mahorati. M. Yusuf she'riyatida ramziylik. N. Eshonqul hikoyalarda milliylik va umuminsoniylik g'oyalari.

I. Sulton, M. Qo'shjonov, O. Sharafiddinov – adabiyotshunos olimlar. I. Sulton – nazariyotchi olim. M. Qo'shjonovning adabiy-tanqidiy qarashlari. O. Sharafiddinov asarlarining adabiyotshunoslikdagi o'zmi.

Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi gofiya, ilmi bade'. Qadimgi sharq adabiyotshunosligi. Ibn Sinoning "Poetika"ga oid shahhi. Forobiyning "She'r san'ati" asari haqida. Tarziyning "Funun ul-balog'a" asari.

Adabiyotning tur va janrlarga bo'linishi. Aristotelning "Poetika" asarida tur va janr. Fitranning "Adabiyot qoidalari" asarida tur va janr. Tur va janrlarning o'ziga xosligi.

Alisher Navoiy g'azallaridagi badiiy san'atlar. Badiiy san'atlar va ularning turi. Navoiy g'azallarida tarso, qaytarish san'ati, kitobat san'ati, tashbih, iyhom, ishtiqoq, irsoli masal san'atlarini aniqlash. Alisher Navoiy "Qaro ko'zum" g'azali.

Bobur g'azallari tahlili. Bobur she'rlaridagi she'riy san'atlar. Ma'naviy – lafziy san'atlarining o'ziga xosligi. Tashbih, iyhom, tazod, rujo, xusni-ta'ili, laftu nashr, talnih san'atlari.

Fitranning "Adabiyot qoidalari" asari tahlili. Fitranning adabiy-nazariy qarashlari Tanqidchining "Adabiyot qoidalari" asari. Asardagi rivoj, lirika va til haqidagi maqolalar. Tanqidchining dramaturgiya xususidagi maqolalari.

Cho'ipon she'rlari badiiyati. Badiiy san'atlar va ularning she'riyatdagi vazifasi. Cho'ipon she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. Cho'ipon she'rlaridagi badiiy san'atlar. Yod olgan Cho'ipon she'rlaridan birini tahlil qiling.

Oybek – adabiyotshunos. Oybek hayoti va ijodi. Shoir she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. Oybekning adabiyotshunos sifatidagi faoliyati.

Maqsud Shayxzoda – adabiyotshunos. Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi. Shoir asarlarining o'ziga xos xususiyatlari. Maqsud Shayxzodaning adabiy-tanqidiy qarashlari.

G'ulom she'rlari badiiyati. G'.G'ulom she'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. G'.G'ulom she'riyatida vatan va mehnat mavzusi. G'.G'ulomning badiiy tasvir vositalaridan foydalanish mahorati.

"Jahon adblari adabiyot haqida" kitobidagi maqolalar tahlili. Jahon adblari adabiyot haqida" kitobini o'qib tahlil qilish kitobning mohiyati haqida anotatsiyalar yozish. Kitobda adabiyotning so'z san'ati ekanligi haqidagi fikrlar. Kitobda adabiyotning insonshunosligi haqidagi qarashlar.

She'riy nutq lirik turning shakli sifatida. She'riy nutq tushunchasi. Uning bosh xususiyati. She'riy asarda mazmunning o'ziga xosligi. Sherry asat tahlil usullari. Ritm. Qo'fiya. Band.

Adabiy asarda inson tasviri. Ijodiy niyat va inson tasviri. Xarakter va tip. Qahramon. Adabiy asarda tarixiy shaxslar. Prototip.

Ijodiy metod va uslubi. Ijodiy metod tushunchasi. Uslub, uslubshunoslik. Ijodkor uslubi (Shoir, yozuvchi).

Adabiy tur va janrlar. Adabiy tur nima? Qaysi turlarga bo'lib o'rganiladi? Adabiy tur janrlari.

Badiiy asarda mavzu va g'oya. Mavzular doirasining adabiyot uchun ahamiyati. Ijodkorning mavzu tanlash mahorati. Sarlavha va epigraf tanlash.

Badiiy (poetik) til va badiiy (poetik) nutq. Adabiy asar tili. Tilning badiiy unsurlar orasidagi roli.

Adabiyotning o'ziga xosligi. Adabiyot vazifalarining o'ziga xosligi. Axbogshunoslik. Bosha fanlar bilan aloqadorligi.

Portret va peyzaj. Tabiat tasvirining o'ziga xosligi. Badiiy asar portreti.

H. Olimjon va Zulfiya lirikasi. H. Olimjon lirikasida tabiat tasviri. Zulfiya ijodida hijron, muhabbat mavzusining talqini.

P. Qodirov va O. Yoqubov nasri. Asarlari tahlili misolida. Yozuvchi uslubi. Mahorati. P. Qodirov "Yulduzli tunlar", O. Yoqubov "Diyonat" romanlari misolida. A. Orpov va E. Vohidov she'rlarida badiiy tasvir vositalari. Asarlari tahlili misolida. Til xususiyatlari, metafora, ishora, tashbeh...

Mustaqillik davri dramalari badiiyati. Adabiy tur va janrlar. Dramatik asar tushunchasi. Mustaqillik davri dramaturgiyasi. Rauf Parfi, Shaykat Rahmon, Omon Matjon she'rlarida badiiy mahorat masalasi. Pafos. Asarlari tahlili misolida. Rauf Parfi, Shaykat Rahmon, Omon Matjon ijodining pafosi.

Mazmun va shakl birligi. Shakl – mazmunning yashash usuli. Mazmunning yetakchilik roli. Badiiylik mezonlari. Adabiy asarda sujet va kompozitsiya. Sujet nima? Konflik sujetning o'zani. Sujetning tarixiy qismlari. Badiiy asarning kompozitsiyon qurilishi.

ADABIYOTLAR:

1. Arastu. Poetika. Axloqi Kabir. – T.: «Yangi asr avlodi», 2004.
2. Ulug'ov A. Adabiyotshunoslik nazariyasi. – T.: G'.G'ulom nomidagi nashriyot-mabaa uyi, 2018.
3. Sulton I. Adabiyot nazariyasi. – T.: O'qituvchi, 2005.

4. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. – T.: Fan, 2007.
5. Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. – T.: Navoiy universiteti, 2018.
6. Quvvatova D., Rajabov D., Rajabova R. Adabiyotshunoslik nazariyasi. O'quv qo'llama. – Buxoro: Durdona, 2023.
7. Normatov U. Nafosat gurunlari. – T.: Muhtarri, 2010.
8. Sharq mumtoz poetikasi: manba va talqinlar. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi davlat ilmiy nashriyoti, 2008.
9. Ujig'ov A. Adabiyotshunoslikka kirish. – T.: Universitet, 2005.
10. Теория и поэтика. Под. ред. Н.Д. Тапарченко. – М.: Академия, 2004.
11. Xarizsev B.E. Теория и поэтика. 4-е изд. – М.: Высшая школа, 2006.
12. Quronov D., Rahmonov B. G'arb adabiy-tanqidiy tafakkuri tarixi ochetkleri. – Toshkent: Fan, 2008.
13. www.alishemavoiy.uz
14. www.zivo-net.uz
15. www.literature.uz
16. www.kutubxona.uz

“Adabiyotshunoslik nazariyasi” (4-kurslar) fani bo'yicha

Adabiyotshunoslik nazariyasi fan sifatida. San'atning xususiyatlari. San'at va badiyat haqida ma'lumot berilib, adabiyotshunoslik nazariyasining o'ziga xos belgilariga radriiy tarzda to'xtalindi.

Adabiy – nazariy tafakkur taraqqiyoti tarixidan. Adabiy-nazariy qarashlar mumtoz Sharq va G'arb adabiyotining takribiy qismi sifatida o'rgatildi. Adabiy-nazariy tafakkurning yetakchi tamoyillari haqida ma'lumot berildi.

Adabiyotning spetsifikasi. Adabiyot o'ziga xosligining asosiy belgilari, badiiy adabiyotning vazifasi xususida so'z boradi.

Badiiy asar tarkibi. Badiiy asar tarkibiga xos xususiyatlar: shakl va mazmun uyg'unligi badiylikning eng muhim mezonini sifatida o'qitildi.

Badiiy asarda mavzu va g'oya tasnif. **Tematologiya.** Badiiy va ijimoiy g'oya. Ob'yektiv g'oya. Shakl va obrazlar strukturasi. Syujet va kompozitsiya. Xronotop.

Badiiy tafakkur va badiiy obraz. Til adabiyotining asosiy unsuri. Xalq tili va obrazli til. Lirik tasvir va poetik shakllar.

Poetik nutq xususida. Lirik tasvir va poetik shakllar. Lirik “men” va lirik kechinma tabiati. Lirikaning o'ziga xos turlari. She'r shakllari.

Adabiy turlar va janrlar poetikasi. Badiiy ijod turlari. Epik shakllar: roman, hikoya, qissa. Satira va yumor mustaqil ijod turi sifatida. Vaziyat komizmi, bayon komizmi.

Ijodiy metod va uslub. Badiiy uslub. Ijodiy metod va oqimlar. Realizm romanizm. Klassisizm, naturalizm sentimentalizm. Modernizm va uning ichki oqimlari: ekszistensializm; simvolizm; syurrealizm; futurizm.

Ijod psixologiyasi va ijodkor laboratoriyasi. Badiiy asarni qabul qilish va talqin etish yo'llari. Ijod psixologiyasi va ijodkor laboratoriyasiga manbalar. Muallif

“men”ga xos xususiyatlar. Ijodkorga xos ruhiy holatlar. Badiiy asarni qabul qilishda milliylik va umminsoniylik tamoyillari.

Badiiy obraz darajalari, genezisi, tasnifi va maydonga kelish omillari. Obraz va uning o'ziga xos xususiyatlari. Ramz va timsolning badiiy asardagi roli. Obraz, timsol, ramz.

Syujet, motiv va mavzu munosabati. Syujet haqida umumiy ma'lumot. Motiv (g'oya) va mavzu mutanosibliigi. Syujet, motiv va mavzu munosabatini badiiy asar tahlili misolida izohlang.

She'riy san'atlar: ma'naviy va lafziy san'atlar. She'riy san'atlar va ularning turlari. Ma'naviy san'atning o'ziga xos xususiyatlari va qo'llanilishi. Lafziy san'atning o'ziga xos xususiyatlari va qo'llanilishi.

Roman janri imkoniyatlari. Roman janrining rivojlanish tamoyillari. O'zbek romanchiligining yuzaga kelishi. Romanda mavzu va g'oya.

Nasriy asarda ritm. Sa'j haqida. Nasriy asarda ritm. Sa'j haqida Nasriy asarda ritm. Sa'j haqida.

Badiiy asar tili va poetik nutq masalasi. Poetik nutq va badiiy asar tili masalasi. Nasr va nazm. Diologik va monologik nutq.

Adabiy-tarixiy jarayonda an'ana va yangilanish. An'ana haqida ma'lumot. Novatorlik haqida tushuncha. An'ana va novatorlikning badiiy adabiyotdagi ahamiyati.

Badiiy adabiyotda milliylik va umminsoniylik. Adabiyotda milliylik tushunchasi. Milliylikni ifodalovchi vositalar.

Ijodkor laboratoriyasi muammolari. Ijod psixologiyasi va ijodkor laboratoriyasiga manbalar. Muallif “men”ga xos xususiyatlar. Iste'dod ijodkorlikning bosh alomati.

Sharq va G'arb adabiy-nazariy tafakkuri tarixidan. Adabiy-nazariy qarashlarning mumtoz Sharq adabiyotining takribiy qismi sifatida. Markaziy Osiyo va O'zbekistonda adabiy-tanqidiy tafakkurning paydo bo'lishi. A.Navoiyning adabiy-tanqidiy qarashlari.

Hajviy tafakkur tabiati, satira va yumor. Satirik asarlarda mazmun va g'oya. Yumor jilolarining badiiy adabiyotdagi ifodasi. Satirik asarlarda mazmun va shakl uyg'unligi.

Badiiy asar g'oyasi, mavzusi va estetik ideal. Mavzu, g'oya, obraz va estetik ideal munosabati. Badiiy asar mavzusi va iste'dod darajasi. Badiiy g'oya va ijimoiy g'oyaning o'ziga xos qirralari. Mavzu, g'oya, obraz va estetik ideal munosabati.

Badiiy asar patosi va estetik ideal. Pafos va uni yuzaga keltiruvchi omillar. Estetik ideal va badiiy adabiyot. Estetik idealning ijimoiy hayotga mosligi masalasi. Pafos va uni yuzaga keltiruvchi omillar. Estetik ideal va badiiy adabiyot.

Epik tur; qissa genezisi. Epik turning muhim xususiyatlari. Eposning asosiy janrlari. Qissa janrining o'ziga xos xususiyati.

Lirik tur. She'rshunoslik. Lirikaning asosiy xususiyati. Lirik qahramon masalasi. Lirikada syujet va konflikt. Lirikaning asosiy janrlari.

Dramatik tur, tragediya va tragikomediya. Dramatik turning tarixiy asosi. Dramaning spetsifikasi. Dramada syujet va kompozitsiya. Dramaning asosiy janrlari.

Ijodiy metodlar ustidagi bahslar. Ijodiy metodlar haqida tushuncha. Uslub va ijodiy usullarini shartlangan. Badiiy namni shartlash. Oqim usullarini shartlangan. Badiiy asarda mavzu va g'oyaning Badiiy asarini o'zlashtirish masalasi. Badiiy asarida mavzu va g'oyaning Badiiy asarini ro'yobga chiqaruvchi vositalar (syujet, kompozitsiya, fabula, yaxlitligi. Badiiy asarini ro'yobga chiqaruvchi vositalar (syujet, kompozitsiya, fabula, ifoda tasvir vositalari)

“Adabiyotshunoslik nazariyasi” fanidan davlat yakuniy nazorat savollari

1. Zamonaviy o'zbek adabiyoti va badiiy jarayon» fanining maqsadi va vazifalari.
2. Bugungi o'zbek she'riyatida milliy ruh ifodasi.
3. Bugungi o'zbek adabiyotida odamiylik fazilatlarini ulug'lash masalasining aks etirilishi.
- fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi.
4. Bugungi o'zbek she'riyatida ijtimoiy mavzu.
5. Zamonaviy o'zbek nasrida ramziylik va ramziy obrazlar.
6. “Hozirgi adabiy jarayon” – fan sifatida.
7. Hozirgi o'zbek davri dostonchiligi milliy ruh.
8. Bugungi adabiy jarayonda tarjimaihlik masalalari.
9. Milliy istiqbol g'oyasi va hozirgi adabiy jarayon.
10. Yangi davr dostonchiligi yurtimiz tarixiga murojaat masalasi.
11. Yangi davr o'zbek dramaturgiyasida tarixiy shaxs obrazi.
12. Bugungi o'zbek adabiyotida milliy qadriyatlariga munosabat.
13. Davri dostonchiligi yurt ko'rkidan taxlamlash tuyg'usining badiiy ifodasi.
14. Bugungi o'zbek adabiyotining tanqidchilikda baholanishi
15. Yangi davr adabiyotida ijtimoiy mavzu
16. Bugungi o'zbek she'riyatida erk g'oyasining obrazli ifodasi.
17. Zamonaviy o'zbek adabiyotida hajviyotning o'rni.
18. Hozirgi o'zbek adabiyotida inson omiliga munosabat masalasi.
19. She'riyatda poetik ramzlar.
20. Bugungi bolalar adabiyoti.
21. Bugungi o'zbek adabiyotida erk va mustaqillik g'oyalarining badiiy ifodasi.
22. She'riyatda poetik timsollarning o'rni (H.Xudoyberdiyeva).
23. Bugungi o'zbek adabiyotida Vatana va vatanga muhabbat mavzusi.
24. Davr adabiyotida nasrning o'rni (A.Yo'ldosh)
25. Davr adabiyotining janniy xilma-xilligi.
26. Yangi davr adabiyotida tabii mavzusi.
27. Bugungi o'zbek hikoyachiligi.
28. Hozirgi o'zbek romanlarida inson ruhivati masalasining ifoda etilishi.
29. Hozirgi o'zbek adabiyotida inson ruhivatining aks etirilishi masalasi.
30. Davr qissachiligi.
31. Romanchilikda SHarq va G'arb adabiy an'alarining badiiy sintezi.
32. Yangi davr o'zbek adabiyotida muhabbat va insoniy munosabatlarning badiiy ifoda etilishi.

33. Davri romanchiligi (Nabijaliddin).
34. Davr issalarida inson ma'naviyati masalasining ifoda etilishi.
35. Hozirgi o'zbek adabiyotida ayollar ijodiyotining o'rni.
36. Davr adabiyotida tragediya janri.
37. Qissachilikda milliy urf-odat va an'analarga munosabat masalasining aks etishi.
38. Hozirgi o'zbek adabiyotida SHarq va G'arb adabiyoti an'alarining uyg'unlashuvi.
39. Davr adabiyotida komediya janri.
40. Xurshid Do'stmuhammad ijodi
41. Davr adabiyotida tarixiy mavzu.
42. Hozirgi o'zbek adabiyotida drama janri.
43. Qissalarda milliy xarakterning aks etishi.
44. Hozirgi o'zbek adabiyotida o'tmish adabiy an'alarining ijodiy o'zlashtirilishi.
45. Davrida nasrida Amir Temur va temuriylarga munosabatning aks etishi.
46. Davri adabiyotida mumtoz an'alarining davom etirilishi.
47. Hozirgi o'zbek adabiyotida chet mamlakatlar adabiyotining ta'siri masalasi.
48. Hozirgi o'zbek tarixiy hikoyalari.
49. O'zbek romanchiligi modern yo'nalish an'analari.
50. Hozirgi o'zbek adabiyotida qahramon masalasi.
51. Hozirgi o'zbek qissalarida zamonaviy qahramon masalasi.
52. Hozirgi o'zbek hikoyalarda modernistik izlanishlar.
53. Hozirgi o'zbek adabiyotida mustabid tuzum illatlari va uning shaxs qismatiga ta'siri masalasining aks etirilishi.
54. Davr qissachiligi milliylik va milliy qadriyatlar masalasi.
55. O'zbek modern she'riyatining xususiyatlari va namoyandalari.
56. Hozirgi davr o'zbek adabiyotida mustaqillik davri o'zgarishlariga munosabatning aks etishi...
57. Hozirgi o'zbek nasrida tarixiy shaxs obrazi.
58. Hozirgi o'zbek she'riyatida qahramon masalasi.
59. Zamonaviy adabiyotning o'ziga xos xususiyatlari.
60. Abdulla Qodiriy ijodiy merosi.
61. “Kecha va kunduz” romanida ayollar obrazi.
62. Zamonaviy o'zbek adabiyotini davrlashtirish.
63. Jaddid adabiyotining xos xususiyatlari
64. “O'tkan kunlar” romanida obrazlar tavsifi.
65. Zamonaviy o'zbek adabiyotining asosiy tamoyillari.
66. O'zbek adabiyotida realizm bosqichi.
67. “Mehrobdan chayon” romanida Ra'no obrazi.
68. Milliy adabiyotda zamonaviylik, xalqchilik.
69. Abdulla Qodiriy – romannavis.
70. “Sarob” – zamonaviy roman.
71. Zamonaviy adabiyotda romanchilik.
72. O'zbek adabiyotida drama.

73. Abdulla Qahhorning "O'ymishdan etraklar" qissasi.
74. "Sotsialistik realizm"ning salbiy oqibatlari.
75. Oybek – dostonnavis.
76. A.Qahhorning "O'g'ri" hikoyasidagi obrazlar tavsifi.
77. Zamonaviy o'zbek adabiyotida she'riyat
78. Oybek hayoti va ijodi.
79. "Mitrzo Ulug'bek" tragediyasida bosh qahramon obrazi.
80. O'zbek adabiyotida tragediya.
81. Fitrlarning hayoti va ijodi.
82. "Qulug' qon" romanida ayollar obrazi.
83. Zamonaviy adabiyotda dostonchilik.
84. O'zbek hikoyachiligida qahramon masalasi.
85. "Navoiy" – tarixiy roman.
86. Ma'rifataravchilik realizmi.
87. A.Qahhor hayoti va ijodi.
88. Oybek – dostonnavis
89. Zamonaviy o'zbek adabiyotida qissa janri.
90. A.Qahhor – hikoyanavis.
91. Oybek lirikasi.
92. 60 – 80 - yillar romanчилиги. A.Qahhor – qissanavis.
93. Odi'l Yodubov qissalarida g'oya va mavzu.
94. 60 – 80 - yillarda qissachilik. A.Qahhor – romannavis.
95. "Yulduzli tinlar" romanida tarixiy shaxslar obrazi.
96. 60 – 80 - yillarda romanchilik.
97. A.Qahhor – dramaturg.
98. "Avlodlar dovoni"da bosh qahramon obrazi.
99. 60 – 80 - yillar dramaturgiyasi.
100. A.Qahhor – tarjimon va muhaqqid.
101. Erkin Vohidovning hayoti va ijodi.
102. 60 – 80 - yillarda dostonchilik.
103. Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi.
104. A. O'griovning "Hakim va ajal" dostoni tahlili.
105. 60 – 80 - yillarda tarixiy drama.
106. M.Shayxzoda – lirik sho'ir.
107. E. Vohidovning "Ruhlar isyon" dostoni tahlili.
108. 60 – 80 - yillarda zamonaviy roman.
109. M.Shayxzoda – dostonnavis.
110. Mitrtemir lirikasi poetikasi.
111. Ulush davri (1941-1945)da lirik she'r iyat.
112. M.Shayxzoda – dramaturg.
113. O'tkir Hoshimovning qissa va romanlari.
114. Ulush davri (1941-1945)da dramaturgiya.
115. Mitrtemir hayoti va ijodiy faoliyati.
116. Shukur Xolmizraev – hikoyanavis.

АДАБИЮТЛАР:

1. Ш.Мирзиёев. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этишимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси" тўғрисидаги Фармони ("Халқ сўзи", 2017 йил, 8 февраль).
3. Ш.Мирзиёев. Булок келажатимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
4. Ш.Мирзиёев. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққийети ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари" тўғрисида ("Халқ сўзи" 2017 йил, 21 апрель).
6. Қаримов И. Юсак маънавият – енгилмас куч. Т., 2008.
7. Қаримов И. Адабиётга эътибор – маънавиятга, келажакка эътибор. – Т., 2010.
8. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдлик. 1-20 жилдлар. – Т.: Фан, 1987-2003.
9. Валлахўжаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи. – Т.: О'zbekiston, 1993.
10. Алишер Навоий. Муқаммал асарлар тўплами. 20 жилдлик. 1-20 жилдлар. – Т.: Фан, 1987-2003.
11. Комилов Н. Тасаввуф. – Т.: Молачопнаһт - О'zbekiston NMIY, 2009.
12. Хайитметов А. Навоий лирикаси. – Т.: О'zbekiston, 2016.
13. Ўзбек мумтоз адабиёти намуналари / Мақмула (1-жилд). Тузувчилар: Н.Рахмонов, Ҳ.Болтабоев – Т.: Фан, 2003.
14. О'zbek мумтоз адабиёти намуналари / Мақмула. (1-2 жилд) Тузувчи: Н.Рахмонов. – Т.: Фан, 2005, 2006.
15. Оразбеков Р. Ўзбек адабиёти тарихи. Ўқув кўпланма. – Самарқанд: 2005.
16. Vohidov R., Eshonqulov N. O'zbek muntoz adabiyoti tarixi. Darslik. – T.: O'z UY Adabiyot jami'atmasi nashriyoti, 2006.
17. Днзова И. Ўзбек мумтоз адабиёти тарихи. Ўқув кўпланма. – Т.: 2006.
18. Milliy uyg'omish va o'zbek filologiyasi masalalari. – T.: Universitet, 1993.
19. Yusupov Sh. Furgat yo'llarida. – T.: Adabiyot va san'at, 1984.
20. Qosimov B., Doimov U. Ma'rifat dar'galari. – T.: O'qituvchi, 1990.
21. Milliy uyg'omish davri o'zbek adabiyoti. – T.: Ma'naviyat, 2002.
22. Milliy uyg'omish davri o'zbek adabiyoti. – T.: Ma'naviyat, 2004.
23. Yusupov Sh. Xit'ya qatamlari. – T., 1999.
24. Yusupov Sh. Tarix va adab bo'stoni. – T., 2003.
25. Jitaxo'ja Nasullo. Ferguz-madaniyat va san'at homiysi. – T.: Fan, 1995.

26. Gʻaniyev F. Alimad Tabʼiy (hayot va ijodi). –T.: Fan, 1970.
27. Toʻlaboyev O., Karimbek Kamliy, Oʻzbek tili va adabiyoti, 1993, 4-son.
28. Karimov Gʻ.: Oʻzbek adabiyoti tarixi. 3-kitob. –T., 1975.
29. Ahmedov S.. Oʻzbek demokratik adabiyotida sheʼriy hiqoya. –T., 1987.
30. Yusupov Sh. Xudoqoʻxon va Firqat. –T.: Sharq, 1997.
40. Jabborov N. Firqat merosi va Xitoy manbalari // Sharq yulduzi, 2001.
- Ikkinchi fasl, 121-127-betlar.
41. Jabborov N. Vatan ishlyoqin toʻrtlam. // Tafakkur, 2002, 1-son, 48-57-betlar.
44. Dolimov U. Ishoqxon Ibrat. Ispirqol fidouʻlari. –T.: Sharq, 1994.
45. Rizayev Sh. Jaddid dramasi. –T.: Sharq, 1997.
46. Qosimov V. Izlay-izlay toʻrtlamim. –T.: Adabiyot va sanʼat, 1983.
47. Jalilov A. XIX asr oxiri va XX asr boshlaridagi oʻzbek adabiyoti. –T., 1991.
48. Gʻaniyev I., Firqat, Eʼtibod, Irod. –T., 1994.
49. Toʻlaboyev N. XIX asrning oxiri XX asrning boshlarida dramaturgiya. –T., 1993.
50. Qoʻshimov M. Oʻzbekning oʻzligi. –T., 1994.
51. Qodiriy N. Otam haqida. –T.: Adabiyot va sanʼat, 1983.
52. Noplatov U. Qodiriy bogʻi. –T., 1995.
53. Sharafiddinov O. Choʻlronni anglash. –T.: Xazina, 1994.
54. Karimov N., Choʻlron. –T.: Fan, 2004.
55. Gasprinskiy I.. Hayot va mamot masalasi. Tanlangan asarlar. –T.: Maʼnaviyat, 2006.
56. O.Safarov, N.Safarova. Choʻlron Vuxoroda. Risola. –T.: Millatigʻi, 2013, 188 b.
57. Gʻaniyev I. Fitrat va fitratshunoslik. –T., Fan, 2006.
58. Gʻaniyev I. MUDOʻA boʻyicha test korshifirlari. –T., Akademasht, 2011.
59. Afqorova N. Jaddid sheʼriyat rousikasi. –T., Fan, 2006.
60. Karimov N., Mamajonov S., Nazarov B., Normatov U., Sharafiddinov O. XX asr oʻzbek adabiyoti tarixi. Olini uquv yurtlari uchun darслиk. –T.: Uquvchi, 1999.
61. Sanjar Sodlik. Ynli oʻzbek adabiyoti tarixi. Darслиk. –T., “Universitet”, 2005.
62. Mirzayev S. XX asr oʻzbek adabiyoti. T., Yangi asr avlodi. 2005
63. Noplatov U. Yangi oʻzbek adabiyoti. Oʻquv qoʻllama. T.: Universitet, 2007
64. Rasulova U. Hozirgi adabiy jargon. –T.: Muntoz soʻz, 2014.
65. Quvvatova D., Oʻroqova N., Yangi oʻzbek adabiyoti. Oʻquv qoʻllama. – Vuxor. Dardona, 2021.
67. Firqat. Chin sevis. –T., F. Gulom nomidagi Adabiyoti va sanʼatni nasriyoti. 1997.
68. Abdulla Kodiriy asarlarini: Utkan kunlar. Mexrobdan chafn. Romanlar. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1992.

69. Chuqon. Asarlar. Uch jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti. 1994-1995.
70. Oibek. Muxkamal asarlar tʻuplami. 20 jildlik. –T.: Fan, 1990-1995.
71. Fafur Gulom. Asarlar. 12-tomlik. –T.: Fan, 1990-1995.
72. A. Kaxxor. Asarlar. Besh jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1987-1989.
73. Xamid Olimjon. Muxkamal asarlar tʻuplami. Besh jildlik. –T.: Fan, 1975-1994.
74. Makud Shayxoda. Asarlar. 6 tomlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1969-1974.
75. Mirtemir. Asarlar. Tʻurt jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti. 1980-1983.
76. Zulfiya. Asarlar. Uch jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti. 1983-1986.
77. Askad Muxtor. Asarlar. Tʻurt tomlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti. 1980-1983.
78. Sand Axmad asarlarini: Saylanma. Uch tomlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1980-1981.
79. Odlil Ekuvov asarlarini: Saylanma. Uch tomlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1985-1987.
80. Pirimkul Kodirov asarlarini: Saylanma. Uch jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1987-1988.
81. Erkin Vohidov asarlarini: Saylanma. Ikki tomlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti, 1986.
82. Abdulla Orinov. Utkan asarlar tʻuplami. Tʻurt jildlik. –T.: F. Gulom nomidagi Adabiyot va sanʼat nasriyoti. 2001.
83. Utkir Xoʻshimov. Saylanma. Ikki jildlik. –T.: Sharq, 1993.
84. Shukur Xoʻshimov. Uch jildlik. –T.: Sharq, 2003.
85. Rafuf Parfi. Sakina (sherlar). –T.: Muxarrip, 2013.
86. Toʻgʻay Murod. Ot kishnagan okshom. Kissealar. –T.: Sharq, 1994.
87. Toʻgʻay Murod. Otamlan kolgan dalalar. Roman. –T.: Sharq, 1994.
88. Toʻgʻay Murod. Bu dunya ylnb bulmaydi. Roman. –T.: Sharq, 1997.
89. Shavkat Raxmon. Saylanma. –T.: Sharq, 1997.
90. Usmon Azimov. Saylanma. –T.: Sharq, 1995.
91. Sulonov I. Adabiyot nazariyasi. –T.: Oʻqituvchi, 2002.
92. Firat. Adabiyot qoidalari. –T.: Oʻqituvchi, 1995.
93. T. Voboyev. Adabiyotshunoslik asoslari. –T.: Oʻzbekiston, 2002.
94. N. Xotamov, V. Sagimsoqov. Adabiyotshunoslik termlarining tuscha-oʻzbekcha izohli lugʻati. –T.: Oʻqituvchi, 1979.
95. Kurovov D. va boshqalar. Adabiyotshunoslik lugʻati. T.: Akademasht, 2010.
96. Shugʻon A. Adabiyotshunoslik nazariyasi. –T.: Gʻ. Gulom nomidagi nasriyot-mabaa ijodiy uyi, 2018.
97. Qichonov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. –T.: Akademasht, 2018.
98. Shark mumtoz postikasi X. Boltaboev talqini. T., 2006.

Internet saytlari:

1. www.alishernavoiy.uz
2. www.ziyo-net.uz
3. www.literature.uz
4. www.kutubxona.uz

Fanlar bo'yicha bilimni baholash
MEZONLARI

60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari sinovlarini o'zbek tilida topshiradilar.

Ushbu sinovlar bo'yicha bilim darajasini belgilovchi fanlardan sinov o'tkaziladi, baholash mezonlari 0 ball dan 100 ballgacha tashkil qiladi. Sinovda har bir talabning nazariy bilimni aniqlanib baholanadi.

Har bir savol bo'yicha javoblarni baholash quyidagi mezonlar asosida amalga oshiriladi:

- nazariy va amaliy bog'liqlikda yoritilgan;
- mazmunni yoritishda mustaqil ilmiy mushohada;
- nom va ilmiy atamalarni bilish darajasi;
- ilmiy mushohada yuritish iqtidori to'la ko'rinsa;
- keltirilgan faktlar hozirgi davrdagi jarayonlar, o'zgarishlar bilan o'zaro aloqadorlikda ochib berilgan, chuqur ilmiy tahlil e'tilgan hamda xronologik jihatdan to'g'ri yoritilgan;

– o'z fikrini tizimli mustaqil tahlil qilgan, erkin va mustaqil ifoda eta olgan;

– fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mulqo to'liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan har tomonlama chuqur asoslangan javoblarga a'lo baho qo'yiladi.

Barcha savollarga nisbatan to'liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e'tibor berilgan bo'lsa, yaxshi baho qo'yiladi.

Barcha savollarga qisman javob bera olgan va ma'lum darajada ilmiy, o'quv-uslubiy adabiyotlardan foydalangan bo'lsa, *qoniqarli* baho qo'yiladi.

Fikr aniq ifoda etilmagan, birona ham savolga qisman bo'lsada to'g'ri javob berilmagan, tegishli ilmiy, o'quv-uslubiy adabiyotlardan mulqo foydalanilmagan javoblar uchun *qoniqsiz* baho qo'yiladi.

JAMI: 100 ball, shundan:

1-savolga javob: maksimal	– 25 ball;
2-savol javob: maksimal	– 25 ball;
3-savol javob: maksimal	– 25 ball.
4-savol javob: maksimal	– 25 ball.

II 1) Fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mulqo to'liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan, birona ham ma'nalarda bayon qilingan fikrlar har tomonlama chuqur asoslangan javoblarga ja'imi 86-100 ball - a'lo baho qo'yiladi.

2) Barcha savollarga nisbatan to'liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e'tibor berilgan bo'lsa, ja'imi 71-85 ball - yaxshi baho qo'yiladi.

3) Barcha savollarga qisman javob bera olgan va ma'lum darajada adabiyotlardan

foydalangan bo'lsa, ja'mi 56-70 ball- *qoniqarli* baho qo'yiladi.

4) Fikr aniq ifoda etilmagan, bironta ham savolga qisman bo'lsada javob berilmagan, tegishli ilmiy-uslubiy adabiyotlardan mutlaqo foydalanilmagan javoblar uchun 56 dan past ball - *qoniqarsiz* baho qo'yiladi.